48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 987 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ 10/23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1922 13 ՐԷՄԱԶԱՆ 1338 — 10 ԷՅԼՈՒԼ 1338

Journal Arménien
MANZOUMÉ I-EFKIAR
Grand Rue de la S-Porte
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՏՐՈՒ ԿՈՒՍԱՂՈՒՍ ԱՄԷՆ ՅԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաղ Ղալի Մահալէսի, 38

Խմբագրութիւն ստանալու ամսագիրներ, նամակներ ու արուեստներ։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՊԱՒՈՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
جريدهٔ يوميهٔ سياسيهٔ عربيه
صاحب امتيازى : ارمانى قريم
اداره خانه‌سى : باب عالى جاده‌سنده‌كى ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարդիւն համար	Վերջամասնոց
Պոլսոյ համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառաց համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	26 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ,
Մէկ անգամեայ աւելի ծանուցմանց համար զեղչեալ գայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ," ԿԷ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌԵԱՎՕՏԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ամերիկեան մեծութիւնը ինքզինքը ցոյց կու տայ այսօր քարիւղի Հրապարակին վրայ, ինչպէս երէկ կը բացատրէինք այս տողերուն մէջ։

Ամերիկեան Դրամագլուխը կը գործէ ազատօրէն օտար հրապարակներուն վրայ, իր ազդեցութիւնը զգալի ընելով նոյն իսկ Պաքուի և Ռումանիոյ քարիւղին արտադրութեան վրայ, անոր դիները բարձրացնելով ըստ կամս։

Տոլարին ամենակարողութեան վրայ տարակոյս ունեցողները կենդանի և լուսաւոր օրինակ մը կ'ունենան այս իրենց թերհաւատութիւնը թօթափելու. երբ իրենց լուսաւորութեան գործիք ծառայող սպիտակ հեղուկը այնքան չարաչար կը մտնէ անոր ազդեցութեան ներքեւ։

Պաքուի և Ռումանիոյ հրապարակները միշտ կրնան պէտք ունենալ ամերիկեան հակայ դրամագլուխներուն օժանդակութեան, մանաւանդ Ռումանիա, ուր նաֆթոռներու նորագոյն չահագործութիւնը անկարելի է առանց հզօր դրամագլուխի։ Պաքուի այդ ներքին ճարտարարուեստը տեղական շատ մը անհպատ պարագաներու ազդեցութեան խաղալիկ կրնայ ըլլալ, բայց ամերիկեան օժանդակութիւնը, այսինքն հնչուն տոլարը, փրկարար ներգործութիւն ունի հրապարակին վրայ։ Ամերիկացիք կը յաղթին, բաւական է որ հաստատուն կռուան մը գտնեն իրենց գործառնութիւններուն համար, որոնց մէջ թերեւս չյաղթին Պաքուի հրապարակին հպարտանօթ դէմքերը։

Ռուսիոյ ներքին մեծ ճարտարարուեստներուն կարեւորագոյն մասը կը գտնուի արդէն ուղղակի օտար, գլխաւորաբար անգլիական դրամագլուխներուն ազդեցութեան տակ, և հիմակ անոր շահաւէտ ձեռնարկութեան մէկ ճիւղն ալ կը մտնէ անա ամերիկեան հակակշռին ներքեւ։ Կը թուի թէ ամերիկեան ծրագիրներ դեռ ժամանակ մը անմիջական յաջողութեան չարժանանան, բայց բաւական է որ այսչափ խօսուեցաւ, օրին մէկը կատարուած իրողութեան մը առջեւ պիտի գտնուինք և Պաքուի այդ չէնուլ կարեւոր ճարտարարուեստը պիտի անտեսուի նեանքներուն ձեռքով։

Երկաթի, և, ընդհանուր առմամբ, մեքենական կամ մետաղային բոլոր գործառնութիւններ Ռուսիոյ մէջ կը մատակարարուին Անգլիացիներուն միջոցաւ և առեւտրական այս օգտաւէտ հաղորդակցութիւնները իրենց մեծագոյն բաժինը ունին անվրդով պահելու համար երկու երկիրներուն քաղաքական յարաբերութիւնները։ Ամէն անգամ որ ցրտութիւն մը առաջ գայ Մեծին Բրիտանիոյ և Հիւսիսային մեծ կայսրութեան դիւանագիտութիւններուն միջեւ, Լոնտոնի առեւտրական մեծ Տուները մէջտեղ կը նետեն անգլիական վաճառականութեան հակայ շահերը, զորս ունին Ռուսիոյ դիւրադիմի ասպնջականութեան հետեւանքով։ Ռուսիոյ մէջ վերջին տարիներս երեւցած ճարտարարուեստական կարգացումը արդիւնք է կապէս օտար դրամագլուխներուն ազատօրէն մուտքանելուն հետ, մանաւանդ վերջին տասնամեայ շրջանին, երբ Ռուսիոյ ելմտական վարչութեան ղեկը կը գտնուէր Մ. Վիթթէ կարողագոյն ձեռքին մէջ։ Այս հեռատես նախարարին դէմ յարուցուած արտաքնի գլխաւոր պատճառներէն մին ալ ա՛յն էր թէ չափազանց երես կու տայ օտարին առեւտրական միջամտութիւններուն, թէ ներքին ճարտարարուեստներուն նախաձեռնութիւնը կուտայ Անգլիացիին և Ամերիկացիին ի վնաս ներքին զարգացման, բայց Վիթթէ անհերքելի առարկութիւն մը ունէր։—Ռուս վաճառականութիւնը նախաձեռնութիւն չունի, և այսչափ երկար տարիներու շրջանին մէջ երբ օտարին գործունէութեան առջեւ թումբեր կանգնուած էին Ռուսիոյ մէջ, երբ ռուս վաճառականները սիրտ բրին և զարգացուցին ճարտարարուեստները, որոնց համար յոյժ պատրաստ գետին մը ունէր Ռուսիա։ Ժողովուրդին ստուար մեծամասնութիւնը, Մուժիկը, իր միջակութենէն չի կրնար բարձրանալ զանազան պատճառներով որոնք մէմիանց ներքին են. և մինչեւ որ օտարին առջեւ չբացուեցան ազատ հաղորդակցութեան առեւտրական ճամբաները, առանց շահագործութեան մեծագոյն Ռուսիոյ ներքին բնական հարստութիւնները։ Հարաւային Ռուսիոյ բարերար կեդրոններուն վաճառականութիւնը անգլիական չոգենաւային ընկերութիւններուն չնորհիւ միայն չահագործուեցաւ, և ռուսական ցորենը Եւրոպա և այլուր փոխադրուեցաւ գլխաւորաբար օտար չոգենաւերու միջոցաւ։ Պարսից ծոցին և պարսկական ծովեղերքներուն հետ Ռուսք իրենց հաղորդակցութիւնը ընել փորձեցին Օտեսայի ուղղակի ճամբով, բայց երկու անգամ այդ մտօք առնուած քայլերը ի դերեւ ելան, և այսպէս Ռուսերուն առեւտրական ժողովուրդ մը չըլլալուն չօշափելի ապացոյցները տրուեցան ձեռներէց Անգլիացիին և համաձայն Ամերիկացիին։ Անգլեւսաքսոն ժողովուրդները, Ամերիկացին, Անգլիացին և Գերմանը, մտաւորական բարձրագոյն կարողութիւններով օժտուած, թերեւս այդ իսկ պատճառաւ առեւտրական դիւրահաղորդունակութիւններու արագադիր ժողովուրդներ հանդիսացած են, և համաչխարհիկ չահաստաններու հայթայթիչ տարրը կ'ըլլան հետզհետէ։ Ռուսիոյ արտաքին վաճառականութիւնը Անդլիոյ չոգենաւերուն միջոցաւ կը կատարուի, իսկ ներքին արտադրութեանց ցամաքային փոխադրութեան գործն ալ գրեթէ Գերմանք են որ կը կատարեն։

Սոնոք են համառօտիւ Մ. Վիթթէի առարկութիւնները, որոնք գործնականին մէջ անժխտելի փաստերով ալ հաստատուած են։

Ամէնէն ուշ ծաղկող քարիւղի ռուսական անդրանիկ ճարտարարուեստը ցարդ ռուս հպատակներուն միջոցաւ կը տնօրինուէր. հիմա կառավարական թոյլտուութեամբ Ամերիկացին կը մտնէ Պաքու, և ուղղակի իր կամքին համեմատ պիտի կարդադրէ այդ ճարտարարուեստին ապագան։ Բայց այս մասին խնդիրը կը տարբերի՝ բաղդատմամբ մինչեւ ցարդ Ռուսիոյ մէջ տեսնուած օտար առեւտրական ազդեցութեան։ Պաքուի քարիւղը համաչխարհիկ հրապարակներուն անհրաժեշտ մէկ պէտքը կը լրացնէր, և պէտք չէ՝ որ էական է, և նորաձեւութեան վերաբերեալ ուրիշ առարկաներու չի նմանիր։ Ռուսական ճարտարարուեստը հոս ալ չկրցաւ տոկալ առանց արտաքին դրամական աջակցութեան, և բնական է որ եթէ բամբեգիններուն ներկայացուցած դրամին պէտք չունենային Պաքուի ջղջերը—ինչ ինչ պատճառներով, զորս աւելորդ է քննել հոս—այնքան դիւրաւ Եանքիներուն պիտի չծախէին գանոնք։ Անգամ մը որ բամբեգիններուն կարեւորագոյն և ստուար մասին տէր կ'ըլլան Ամերիկացիք, ա՛լ մեծ բան մը չի մնար ճարտարարուեստին ապագային տէր ըլլալուն։

Երբ Ռումանիա և Պաքու այսպէս իրենց իրաւունքները Ամերիկացիներուն կը փոխանցեն, տարակոյս չկայ թէ այս վերջինները օր մը դիւրաւ պիտի կարենան յաղթել Աւստրիացիներուն ալ ընդդիմութեան։ Աւստրիական Լեհաստանի Պօրիսլավ քաղաքին քարիւղի գաւառները առատ արտադրող մըն են այդ լուսաւորութեան հեղուկին։ Աւստրիացիք ցարդ անդրդուելի մնացած են և Եանքիները չեն մտնցուցած Պօրիսլավի, բայց երբ Պաքուի և Ռումանիոյ արտադրութիւնները ամերիկանացան, Պօրիսլավ ինք միակ ինչ կ'արժէ հրապարակին վրայ։ Ինք չի կրնար գոհացնել անչուշտ բովանդակ Աւստրիոյ քարիւղի պիտոյքը և Ամերիկացին կրնայ սուր մրցում մը մղել Պօրիսլավի դէմ, որով ասիկա ինքզինքն կը պաշտպանուի անձնատուր ըլլալ անոր, և պարզապէս, մէկ հարուածով, Միացեալ Նահանգները կ'ըլլան գրեթէ միակ հայթայթիչները Եւրոպական երկիրներուն և Մ. Արեւելքի քարիւղին, որուն հրապարակի սակը իրենց ուզած կերպովը պիտի տնօրինեն, ինչպէս տնօրինած են արդէն երբեմն Բաքուի վրայ։ Իսկ մինչ՝ արտաքին վաճառականութիւնը Աւստր

ցընէ Ճաբոնի նեղութիւնները թէ՛ մարդու և թէ դրամի մասին։

Ռուսերուն վարդապետութիւնը միշտ սա՛ եղած է թէ վերը ի վերջոյ, իրենք կրնան աւելի դիմանալ Պատերազմի նեղութիւններուն քան իրենց հակառակորդները։ Այսու հանդերձ երկու կողմերն ալ կը զգան այդ նեղութիւնները, և երբեք ստուգուած չէ որ իր դուռներուն մօտ կռուող փոքրագոյն Տէրութիւնը ամէնէն աւելի նեղուողն ըլլայ։ Նիւթական և բարոյական հակազդեցութեան չատ մը նշաններ կան Ռուսիոյ մէջ։ Երբ միջնորդութեան բոլոր ղրոյցները մէկ կողմէն կը հերքուին, միւս կողմէ յայտնի բաղձանք մը կայ համոզելու աշխարհը թէ Ռուսիա նուազ զինուորական և նուազ նախայարձակ քաղաքականութիւն մը ունի քան անիկա, որուն հետ Պատերազմ բացաւ։ Բայց քանի մը ռուս կարեւոր թերթեր չեն դադրիր Հաշտութեան մը մասին կարծիքներ յայտնելէ, և բացատրելէ թէ Պատերազմին մէջ Ռուսիոյ պատահական յաջողութիւնը ոչգամ խիստ բեռներ և դառն զոհողութիւններ պիտի բերէ իր եաւուէն։ Խմբագիր իշխան Մէշչերսքի իր թերթին մէջ նամակ մը կը հրատարակէ, որով յայտնապէս կ'ըսուի թէ Ռուսք արդէն յաղթուած են անյոյս կերպով, և չեն կրնար Մանչուրիոյ մէջ իրենց դիրքը բռնել առանց միշտ հոն պահելու 250,000 հոգինոց Բանակ մը, և առանց փճացուցիչ ծախքերու ենթարկուելու։ Կ'ըսէ թէ պէտք է խոստովանիլ պարտութիւնը, թոյլ տալ Ճաբոնցիներուն որ պահեն իրենց դրաւումները, և պարպել Նահանգ մը, որուն իրօք պէտք չունի Ռուսիա։ Այս պարագային կրնայ Զինակցութեան մը գալ Ճաբոնի հետ։ Ռուսիոյ Նախարարաց Խորհուրդն ալ խնդիրը լրջօրէն ի նըկատ առած է։ Զմեռէն առաջ նոր փոխառութեան մը պէտք պիտի ըլլայ անհրաժեշտ կերպով, բայց դրամական հրապարակը արդէն խիստ կայուն է Ռուս փոխառուին առջեւ։ Ներսոյի սեղանաւորական հատատութիւններուն մեծագոյն և կարեւորագոյն մասը Հրեաներուն ձեռքն է։ Խաղաղութեան և հաշտութեան քաղաքականութիւն մը կրնայ բանալ դրամատէրներուն քսակները այն երկիրներուն մէջ ուր Ռուսական Փոխառութիւն մը ընդունելու հաւանականութիւնը կրնայ ունենալ։ Ջարը Օռեսայէ դարձին պիտի այցելէ Քիչնեւ, ուր պիտի ընդունի քաղաքին Հրեայ հաւարակութենէն պատուիրակութիւններ։

Ռուսիա կարեւոր զեկուցում մը ըրաւ Բեթերսպուրկի Անգլիական, Ամերիկեան և Գերման դեսպանատուներուն։ Ռուսիա կ'ընդունի բացարձակ և պայմանաւոր արգիլուած վաճառքներուն միջեւ գտնուած տարբերութիւնը, զոր իր ուշադրութեան յանձնած էին ամերիկեան և բրիտանական կառավարութիւնները։ Մասնաւոր անհատներու սահմանուած վաճառքներ արգիլուած վաճառք պիտի չնկատուին։ Այս մասը հրահանգներ ղրկուեցան Վլատիվոսթոք և այլուր, ուր կը գտնուին ռուսական խուզարկու չոգենաւերը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՄԷՋ

ԱՄԷՆԷՆ ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՔԱՂԱՔԸ ԱՆԱՌԻԿ Է Կ'ԸՍԵՆ ՌՈՒՍՔ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Վիեննայի վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերեն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ տարուցնակաբար։)

Լոնտոնէ սեպտեմբեր 19 թուով կը հեռագրեն թէ Քուրոքի աջակողմէն, Նօձը կեդրոնէն և Օքու ձախակողմէն առաջ կը քալեն։ Չորրորդ բանակ մը, որ կը բաղկանայ վերջերս Նիուչուանկ ցամաք ելած զօրքերէն, ծայրագոյն ձախակողմէն առաջ կը քալէ Օքուի դիրքին վրայ։ Քուրոքի բանակին վրայ տեւեցան երկու զօրաբաժիններ։ Մուքտէնի առջեւ հիմա ճաբոնական բանակը 300,000 հոգի է, 850 թնդանօթներով։ Քուրոքաթքին ալ վերջին օրերուս ընդունեց կարեւոր օգնական գունդեր, ի հարկին յարձակողականի սկսելու համար։ Երեք չաբաթէն մեծ ճակատամարտի մը կը սպասուի։ Թիւլինկի մէջ ամէն բան պատրաստ է ռուս բանակին համար, եթէ պարտաւորուի Մուքտէնէն նահանջել։

*** Մուքտէնէն կը հեռագրեն Լօքալ Անձայկերի.— Ընդհանուր կացութիւնը փոխուած չէ դեռ։ Բայց ճաբոնական յառաջխաղացումը ապահովաբար կը սպասուի։ Սակայն յայտնի չէ թէ Ճաբոնցիք Բէնզիքուի տրեւելքէն առաջ պիտի քալեն, թէ ուղղակի դէպի Մուքտէնն Կայսերական Պաղոտային վրայէն, թէ Հուն գետին ընթացքէն և կամ վերջապէս արեւմուտքէն ուղղակի Լիանի վրայ։ Ճաբոնական յառաջապահները կը տարածուին Զանկիտաէ Հուն գետին վրայ մինչեւ Հզիանքուրուն։ Խիստ դժուար դիրք մըն է։ Երկու ճաբոնական գումարտակներ մաւոնանոցով անցան Հուն գետէն, բայց Ռուսք ետ մղեցին զանոնք։ Պատերազմական ընդհանուր կացութիւնը Լիաօեանկի առջեւ եղած կացութեան կը նմանի։ Ճաբոնցիք սկսած են յառաջապահական կռիւներ մղել, ինչպէս ըրին Լիաօնանկի առջեւ։ Զինացի վաճառական մը կը պատմէ թէ, բուն Լիաօեանկի մէջ ճաբոնական մէկ գունդ կայ միայն, 3000 հոգիէ բաղկացած, քաղաքին հիւսիսային բլուրներուն վրայ։ Միւս դիակներ կը գտնուին դեռ, որոնք օրը կ'ապականեն։ Մարէշալ Օեամայի կեդրոնը Լիաօեանկի հիւսիսային կողմն է։ Իրեն մօտ կը գտնուի Ճաբոնցի կայսերազուն իշխան մը։ Ենթադրուածէն չատ աւելի ռազմամթերք վատնուած է Լիաօեանկի առջեւ։ Զօր օրինակ, ռուսական հրետանին Օգոս. 31ին 100,000 ռումբ արձակեց։

*** Նիւ Եորք Հերըլտ կը հաղորդէ թէ Ճաբոնցիք երբէք հանգիստ չեն մնար, ա՛յնպէսի կարգադրութիւններ եղած են որ կարելի ըլլայ Թիլինկի ռուսական դիրքերուն վրայ յարձակիլ հիւսիսային արեւելքէն։ Նիւ Եորքի մէջ ա՛յն կարծիքը կայ թէ Քուրոքի Նոքէն պիտի չյաջողի իր յաջակցութիւն պիտի չյաջողի իր յաջակցութիւնը մէջ՝ Ռուսերուն հետեւը դառնալու համար, որովհետեւ Քուրոքաթքին ամէն օր մեծաքանակ զօրք կ'ընդունի Եւրոպայէն։ Ուշիկինքրնի ճաբոնական դեսպանը կը յայտարարէ թէ անմիջական յարձակումներուն զրոյցները անհիմն են, Ճաբոնցիք դեռ ժամանակ մը պարտաւորուած են սպասել։ Հոկտ.ի առաջին շաբաթներէն առաջ յարձակումի պէտք չէ սպասել, կ'ըսէ դեսպանը։ Կը յայտարարէ թէ մինչեւ այն ատեն երբէք Քուրոքաթքինի դիրքը բարոքելիք չունի, Եւրոպայէն հասած գունդերուն զրոյցին չեն հաւատար Ուշիկինքրնի ճաբոնական դեսպանատան պաշտօնատարները, Օեաման աւելի շատ և չատ օգնական գունդեր կ'ընդունի քան Քուրոքաթքին, ուստի Օեամա սպասելու ժամանակ ունի։

*** Թիլինկի մէջ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ։ Կեանքը զուարթ է հոն, ամէն օր երաժշտախմբեր կը նուագեն։ Հոն հաստատուած Դերմանական Խումբ մը ամէն օր ներկայացումներ կուտայ։ Թիլինկ նոր Լիաօեանկի մը վերածուած է։

*** Օեամայի ընդարձակ Տեղեկագիրը բոլորովին կը հերքէ Ալէքսէվի այն յայտարարութիւնը թէ Ճաբոնցիք Լիաօեանկի մէջ ռուսական մթերք գրաւած չեն։ Ընդհակառակն Օեամա կ'ըսէ.— Մինչեւ Սեպտ. 17, գտանք. 3378 հրացան, 1 միլիոն 638,750 փամփուշտ, 10,056 ռումբ, 129 ռազմամթերքի սայլ, 15,985 թի, 5639 արօր, 2570 կացին, հեռագրական երեք գործիք, երեք արեւագրային գործիք, 6 հեռաձայնի գործիք, 18,915 ռուփի պահածոյ միս, 2500 շինութեան խոշոր ատաղձ, 2000 անտուկ բրինձ, 13,620 խոշոր անտուկ վարսակ, 1000 անտուկ ալիւր, 6400 վերմակ, ինչպէս նաև մեծաքանակ քարիւղ։ Իսկ դերի՝ 13 զինուոր միայն։

*** Երկու Խազախապեներ և երկու վաճառական, որոնք մաւոնայով Զիֆու գացին Բորթ Արթուրէն, իրենց հետ բերին Սթէօսէլի թղթատարը։ Ճամբորդութիւնը կատարեցին Բիժօն ծովածոցին հարաւակողմէն։ Կը պատմեն թէ վերջին տասը օրուան միջոցին, Սեպտ. 15էն առաջ, անդորրութիւն կը տիրէր Բորթ Արթուրի բովանդակ գօտին վրայ, բայց ի ընդհատ ընդհատ ռմբակոծումներէ, որոնց հետեւանքով չատ մը Զինացի և քանի մը Եւրոպացիներ մեռան։ Սեպտ. 14ին զօրավար Սթէօսէլ զօրավար Քուրոքաթքինէն լուր առաւ թէ մինչեւ Ցունուարար պէտք է դիմանայ, և թէ Ցունուարին ահագին դէպքերու կը սպասուի։ Ռազմամթերքները կը բաւեն հինգ ամսուան համար, բրինձը ու հացը վեց ամսուան համար։ Եթէ Ճաբոնցիք ամրութեանց ներքին գիծերուն մէջ մտնեն, վերջնական դիմադրութիւնը պիտի ըլլայ Ոսկի Բլուրին ամրոցներուն մէջ և Թելեկտրական Բլուրին բերդերուն մէջ։ Այս բերդերուն մէջ ահագին մթերքներ հաւաքուած են։ Զօրավար Սթէօսէլ արգիլեց Եւրոպացիներուն Բորթ Արթուրէն դուրս ելնելը, և յայտարարեց թէ մինչեւ վերջը պէտք է բախտակից ըլլան ռուս զինուորներուն։ Թարմ միս չի գտնուիր միշտ պատրաստ։ 50 նշանաւոր քաղաքացիներ և քանի մը տիկիններ Բորթ Արթուրէն դուրս սպանուած են։ Զօրավար Սթէօսէլի տիկինը ամէն օր իր ամուսինին հետ կ'այցելէ հիւանդանոցները և բերդերը։ 13 տարեկան աղջիկներու յանձնուած է հիւանդանոցներուն ծառայութիւնը։ Զինացիք խումբ խումբ կը մեկնին քաղաքէն։ Վերջին օրերուն 500 Զինացի Զիֆու մտան։ Սեպտ. 18ի գիշերը երկու ռուս սպաներ՝ իշխան Բաթիվիլ և տեղակալ Բրիսթօֆով Բորթ Արթուրէն Զիֆու հասեր են։ Ասոնք կը պատմեն թէ վերջին յարձակումներուն ժամանակ Ճաբոնցիներուն կորուստները սոսկալի եղած են։ Բորթ Արթուրի շրջակայքը անչափելի տարածութեամբ մեռեալներու դաշտ մը, ահագին գերեզմանատուն մը վերածուած է, ուր հազարաւոր դիակներ օրը կ'ապականեն։ Իշխան Բաթիվիլ կը յայտարարէ թէ Բորթ Արթուր երբէք պիտի չառնուի Ճաբոնցիներուն կողմէ, բայց տեղակալ Բրիսթօֆով կըսէ թէ առ նուազն մէկ ամիս միայն կրնայ դիմանալ բերդաքաղաքը։ Զիֆուէ ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Իշխան Բաթիվիլ զօրավար Սթէօսէլի մէկ պաշտօնագիրը բերած է Զիֆու, անկէց Քուրոքաթքինի դրկուելու համար։ Բաթիվիլ յաջողեր է ի դերեւ հանել Ճաբոնցիներուն արթնամտութիւնը, որով կ'ուզէին ձեռք ձգել այդ չատ կարեւոր թուղթը։ Կը պատմէ թէ երկու պատերազմիկներն ալ իրարու դէմ անքնաց և սոսկալի վայրենութեամբ ոգեւորուած են։ Այլեւս ո՛չ բանգնացի և ոչ զինադադարի դրօշներու կարեւորութիւն կուտան երկուստեք։ Զօրավար Սթէօսէլ պահակազօրքերուն ուղղած իր վերջին օրակարգին մէջ կը յայտարարէ թէ հարկ անհրաժեշտ է թափել արիւնի մինչեւ վերջին կաթիլը, որպէսզի, կ'ըսէ, երբ Ճաբոնցիք բերդաքաղաք մտնեն՝ չկարենան մեր զինուորները դուրս հանել անկէց, այլ անոնց ա՛նպէս պէտք է թուի թէ արեան բաղնիք մը կը մտնեն։ Զօրավարը խորհուրդ տուաւ 300 հիւանդապահները՝ բերդաքաղաքէն մեկնիլ, բայց անոնք մերժեցին, յայտարարելով թէ նախամեծար կը համարեն արեան բաղնիքին մէջ մնալ, քան թէ լքանել իրենց դիրքերը։ Բաթիվիլ հետեւեալ օրինակը կուտայ ապացուցանելու համար երկու պատերազմիկներուն կառուցումը իրարու դէմ.— Վերջին յարձակումին ժամանակ երբ երկու Ճաբոնական գունդերու ճամբան կարուեցաւ, և սկսան անոնք Ռուսներէն շնորհ ու գթութիւն խնդրել, սպիտակ դրօշը պարզեցին։ Սակայն Ռուսք նկատի չառին այս պարագան ու դրօշը, ու Ճաբոնցիներուն յուսահատ շարքերուն վրայ ուռմբի տեսակ մը ինկաւ։ Ճաբոնցիք այս տագնապալից վիճակին մէջ մոլորելով ու չփոթելով, սկսան իրենց իսկ ընկերակիցներուն վրայ կրակ ընել։ Հետեւանքը ա՛յն եղաւ որ 600 հոգի դիտապատ ինկան։ Վիրաւորները Ռուսերուն գուբը չարժելու համար սկսան թաղկինակներ երերցնել, բայց Ռուսք բընաւ չզգածուեցան։ Բաթիվիլ կը յարէ թէ հրացաններուն և թնդանօթներուն համար տակաւին առատ ռազմամթերք կայ, և չինական հրացանները և թնդանօթները երբեմն կը գործածուին միմիայն խրնայողութիւն ընելու համար։ Բաթիվիլ կը յայտարարէ նաև թէ երբ Ճաբոնցիք անցեալները պաշարեցին Ռուս տեղակալ Բէթրովը, ասիկա կռուեցաւ մի միակ մինչեւ որ սուրը կոտրեցաւ, անկէց վերջն ալ բռունցքով սկսաւ։ ուրիշ Ճաբոնցի գետին տապալեց, մինչեւ որ սուինահար ըլլալով ինկաւ։ Երբ Ռուս ջոկատ մը վանգաւոր դիրքի մը մէջ կը գտնուէր, Սթէօսէլի ղրկեց հետեւեալ լուրը.— «Մենք չենք կրնար բռնել այս դիրքը» Սթէօսէլ պատասխանեց.— «Բայց կրընաք մեռնիլ։» Եւ մեռան ալ։ Սեպտ. 14ին թիւ երկու և թիւ երեք բերդերուն մէջտեղ 2000 մեռեալ Ճաբոնցի գտնուեցան։ Գարշահոտութենէն հասկըցուեցաւ թէ դիակ պիտի գտնուի այն կողմերը։ Ամէն օր տասերկու ձիեր կը մարթուին ուտուելու համար։ Երբ ռմբակոծում չըլլար, Բորթ Արթուրի վիճակը խաղաղութեան ժամանակի վիճակն է։ Թէև եկեղեցիները վնասուած են, բայց ըստ սովորականին եկեղեցական պաշտամունք կը կատարուի։ Զինուորական երաժշտախմբերը օրը երկու անգամ կը նուագէ։ Ճաբոնցիք մինչեւ հիմա ներքին պաշտպանութեան ոչ մէկ բերդին մէջ մտած են, կ'ըսեն Ռուսք։ Վնասուած բերդերը վերջին 18 օրուան մէջ կատարելապէս վերանորոգուած են։ Ռուսք համոզուած են թէ Բորթ Արթուր երբեք պիտի չառնուի։ Բորթ Արթուրէն Բեղերսպուրկ հասնող ռուս սպայ մը զարմանք յայտներ է որ արտասահմանի մամուլը մինչեւ իսկ Բորթ Արթուրի անկումին ժամանակը որոշելու կը յանդգնի։ Սպան կը յայտարարէ թէ ասիկա ոչ ոք գիտէ բացի Սթէօսէլէն և իր օգնական Սըմիրովէն, հետեւաբար այս մասին բոլոր տեղեկութիւնները անարժէք են։ Զորը Բորթ Արթուրի նաւատորմին ծովակալ Վիրէնէն հեռագիր մը առեր է, խնդրող որ Պալթիկի նաւատորմին գալուստը փութացուի, որովհետեւ յոյսը կատարեալ է հոն որ եթէ նաւատորմը գիշեր ժամանակ հանի, Թոկիոյի նաւատորմը ճեղքելով նաւահանգիստ մտնէ, գործը բոլորովին պիտի փոխուի։

*** Եէօ ֆր Բաուիի Բեղերսպուրկի թղթակիցը, որ ընդհանրապէս իրազեկ է, կ'ըսէ թէ վաւերական աղբիւրէ հետեւեալ կարծիքը ստացեր է միջամտութեան մասին.— «Դիւանագիտական միջնորդութեան կամ միջամտութեան ո եւ է փորձ բոլորովին անպատեհ պիտի նկատուի ցարէպի Ռուսք յաղթող չըլլան։ Եթէ նոյն իսկ Ռուսիոյ ամենէն լաւ բարեկամներէն բըղխի առաջարկութիւնը, այս տեսակ քայլ մը բոլորովին անյաջող պիտի ելնէ։ Ռուսիոյ պէս Մեծ Տէրութեան մը արժանապատուութեան զգացումը ամէն մարդասիրական փաստերէն վեր է։» Ֆրենեֆպլաթ կ'ըսէ և ստոյգ է թէ Ռուսիա հաշտութիւն պիտի չկնքէ մինչեւ որ իր զինուորական պատիւը վերահաստատուի անժխտելի յաջողութեամբ մը ճաբոնական զէնքերուն վրայ։ Երբ Քուրոքաթքին դեռ մէջտեղն է և Բորթ Արթուր դեռ ինկած չէ, ի՞նչպէս պարտաւորել Ռուսիան որ հաշտութիւն կնքէ։ Ճաբոնայն ատեն միայն պիտի հաշտուի երբ ուզածները ընդունի, բայց եթէ Ռուսիա անոր ուզածները տար, այս Պատերազմին պիտի չեռնարկէր։

*** Հինգ խոշոր չոգենաւեր Կալէսի երկրէն ճամբայ ելան, Քարտիֆի ածուխ տանելու ռուսական մարտանաւերուն։

*** Ահա Ճաբոնի Մեծ Սպայակոյտին նախագահ Եամակաթա Մարէշալին կողմէ Օեամայի զրկուած հեռագրին պատճէնը, պատերազմական թղթակիցներուն մասին.— «Միջազգային Պատերազմական Յայտարարութիւնը, ի՛նչ կերպով որ հաշկուեցաւ Ճաբոնական ժողովուրդին, արդարութեան ընդարձակ սկզբունքներու վրայ հաստատուած է, ինչ որ ամէնուրեք կ'ընդունուին այսպէս։ Ցեղային խորութիւն չըներ այս պատերազմը, ո՛չ ալ կրօնքի, կամ ազգային հանդամանքներու և սովորութիւններու։ Պատերազմին միակ նպատակն է երաշխաւորել Ճաբոնի Կայսրութեան ապահովութիւնը, Մ. Արեւելքի խաղաղութիւնը, տարածել քաղաքակրթութեան և մարդասիրութեան բարիքները Մ. Արեւելքի մէջ, և բոլոր ազգերու առեւտրական ընդհանուր շահերը յառաջացնել։ Հետեւաբար ի սրտէ կը յուսամ որ այս սկզբունքներուն համեմատ պիտի վարուիք օտար սպաներուն և թղթակիցներուն հետ, և թէ ո՛րչափ ժամանակ որ զինուորական գաղտնիքին կանոնը չվնասուիր, անկեղծ և սրտագին յարգանք պէտք է ցոյց տրուի անոնց մասին, որպէս զի Ճաբոնական կայսրութիւնը ոգեւորող անկեղծութեան ոգին լիովին ապացուցուի ամբողջ աշխարհի։»

*** Օռեսայի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Զարին ընդունելութեան համար։ Զորահանդէսին մասնակցող և յետոյ Մ. Արեւելք մեկնելու վրայ եղող զինուորները կը պատրաստուին փութոյ պնդութեամբ։ Այս զինուորներուն պիտի ընկերանան չորս չրջուն հիւանդանոցներ, բազում բժիշկներ, վիրաբոյժներ, հիւանդապահներ, դաշտային հեռագիր և թղթատարական գործիքներ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊՈՐԹՍԱՅԴ ԵՎ ՔՈՒԲՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ, Սեպտ. 21.—Զօր. Քուրոքաթքին կը հեռագրէ Զարին Սեպտ. 20 թուով. «Մեր բանակին ճակատին վրայ ոչ և է փոփոխում յառաջ չէ եկած։ Ամսոյս 19ին տեսնուեցաւ որ թշնամի մը Տալինի (Դալինկ) կիրճին արեւելեան կողմը կը շարժէր։ Ամսոյս 20ին կէս օրէ վերջ թշնամին երկիցս յարձակեցաւ այս կիրճին մեր դիրքին վրայ, մինչդեռ չորս գումարտակներ կը ջանային մեր ձախ կողը պաշարել, բայց այս փորձ չյաջողեցաւ, զի բոլոր յարձակումներն ետ մղուեցան և պաշարողական շարժումը կասեցուցինք։»

ՍԷՈՒԼ.— Քորէայի ճաբոնական զօրաց հրամատար Զօր. Հարակուչի Թօքիօ կանչուեցաւ։

ԹՕՔԻՕ.—Ճաբոնցիք կը շարունակեն յառաջ երթալ դէպի Մուքտէն։

ԽԱՐՊԻՆ.—Ամսոյս 20ին ոչ և է փոփոխում յառաջ չեկաւ ռուսական բանակին հարաւային ճակատին վրայ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Հեռագրական Գործակալութեանց հասած բոլոր հեռագրերը կը հաստատեն թէ ծանուցուած մեծ ճակատամարտը մօտալուտ է Մուքտէն։ Ճաբոնական ութ զօրաբաժիններ յառաջ կը խաղան ռուս բանակին ճակատին դէմ։

Երկու բանակներն իրարու չատ մօտ են, և արդէն յառաջապահի կռիւներ տեղի կ'ունենան։ Զօր. Քուրոքիի բանակն զորախումբ մը Դալինկի կիրճերուն մէջ (Մուքտէնի հարաւային կողմը) ռուսական դիրքերուն վրայ յարձակած ըլլալով, ետ մղուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.—Սան-Ֆրանչիսքոյէ կը հեռագրուի թէ ռուսական Լենա յածանաւը բոլորովին զինաթափ եղաւ Մառ-Այլենսի առջեւ։

ԹՕՔԻՕ.—Թօքիոյի մէջ կը յուսացուի թէ Բորթ Արթուր պիտի առնուի 15 օրէն։ Ճաբոնի պաշտօնական շրջանակներն յոյժ լաւատես են։ Առ այժմ ոչ և է լուր չէ հասած վերջին յարձակումներուն վրայ։

ԲԱՐԻԶ.—Խորհրդարանին վերաբացումը պաշտօնապէս որոշուեցաւ Հոկտ. 18ին։

ՍՈՖԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխանը Սոֆիա դարձաւ։

ԹԱԳԱՌՈՐԻԹԻՒՆ ՍԵՐՊԻՈՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ

ՊԷԼԿՐԱՏ, 21 սեպտ. — Բեղէր թագաւորին թագադրութիւնն այսօր տեղի ունեցաւ։ Արշալոյսին թէ՛ Պէլկրատի և թէ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ 21 թնդանօթներ աւետեցին հանդէսին սկզբնաւորութիւնը։ Արքայական թափորն առտուան ժամ 8ին պալատէն մեկնեցաւ հետեւեալ կարգով։ Բարձրաստիճան սպայ մը ձիով, իբրեւ վերառեսուչ թափորին, թագաւորին երկու պատգամաւորները՝ ձիով, հեծելազօրաց կրդ գունդէն կէս վաշտ, գանժառանգ Կէորկ իշխանին և Ալեքսանդր իշխանին դասաւորարարները՝ առաջին կառքով՝ արքայական անձնական զանձուն մատակարարը և արքունեաց Մարէշալը՝ երկրորդ կառքով ձիաւոր պահակագունդէն գումարտակ մը և ապա երկու յառաջնթաց սպասաւորներ։ Ալիս իշխանուհին և Բաւել իշխանը պալատական քառաձի կառքով, որու քովերէն երկերկու սպայ, ձիաւոր պահակխաւսմբէն գումարտակ մը, երկրին ներքին գունդերուն պատուիրակութիւններն իրենց դրօշներով, մունետիկ մը թագաւորին զինանշանով ուրիշ մունետիկ մը թագաւորին դրօշով, վերջապէս թագաւորը՝ գանժառանգ Կէորկ իշխանին և Ալեքսանդր իշխանին հետ, երեքն ալ ձիով, իրենց ետեւէն ունենալով Թիկնապահներ, ընդհ. Սպայակոյտ, և արքայական պահակազօրաց ձիաւոր գումարտակ մը։ Թափօրն այս կերպով Մայր-եկեղեցի գնաց, ուր կը զբաղուէին դեսպանները, նախարարներն ու բոլոր հրաւիրեալները։ Թագաւորն եկեղեցիին դրան առջեւ ընդունուեցաւ մետրապոլիտին և կղերին։ Հեռաւակազօրաց ենթասպաներու վարժարանին ուսանողներէն կազմուած պատուակալ գումարտակը, որ եկեղեցիին առջեւ շարուած էր արքայական հետեւակ պահակագունդին նուագախումբով, զինուորական պատիւներ ընծայեց։ Պէլկրատի բերդը 21 թընդանօթով աւետեց թագաւորին մեկնումը պալատէն։ Բովանդակ ճամբուն վրայ զօրքերն երկու կարգ շարուած էին։ Այս զօրքերուն մէջտեղերն ալ կեցած էին սերպ ազգին և արհեստաւորութեանց պատուիրակներն և Պէլկրատի զանազան դպրոցներուն ուսանողները։

Թագաւորութեան արարողութիւնը կատարուեցաւ Օրթոտոքս եկեղեցւոյ ծէսով։ Պէլկրատի բերդը 101 թընդանօթով ողջունեց թագադրութեան հանդիսաւոր արարողութիւնը։ Առաջին հարուածը արձակեց Գարա-Եորկէվիչի թնդանօթը, որուն պղինձէն ձուլուած է արքայական թագը։ Հանդիսական արարողութենէն ետքը, թագաւորը ստորագրեց թագադրութեան վաւերագիրը, զոր նախապէս ստորագրած էին մետրապոլիտը, Նախարարաց Խորհրդոյ և Ազգ. Ժողովին Նախագահները, նախարարները, Պետական Խորհուրդին և Վճռաբեկ Ատենին նախագահները։ Վարչապետը ներկայացուց զայն թագաւորին, և թագաւորն ալ ստորագրելէ ետքը, Կրթական նախարարին տուաւ, պետական դիւանատան մէջ պահուելու համար։

Երբ թագադրութեան արարողութիւնը վերջացաւ, արքայական թափորը պալատ դարձաւ միեւնոյն կարգով։ Եկեղեցիէն թագաւորին մեկնելէն ետքը, արքայական նշաններու թափորը կազմուեցաւ և արքայական թափորին հետեւած ճամբով պալատ գնաց։ Այս թափորին մէջ կը գտնուէին ի մէջ այլոց, մետրապոլիտը և եպիսկոպոսները, Նախարարաց Խորհուրդին, Ազգ. Ժողովին և Պետական Խորհուրդին նախագահները, պատերազմական նախարարը։ Այս չորս անձնաւորութիւնք՝ պալատական երկու կառքերու մէջ՝ արքայական նշանները կը կրէին։ Թափորին մէջ կ'երեւէին նաեւ Պէլկրատի ստորիկանապետ և Քաղաքապետութեան նախագահը, երեսփոխանները, Գիտութեանց Ակադեմիին անդամները, պետական պաշտօնատարներ և Պէլկրատի Քաղաքապետական Խորհուրդին անդամները, ազգին և արհեստաստութեանց պատուիրակները իրենց դրօշներով, օտար դեղերու ներկայացուցիչները և զօրքերու ոստիկան-զինուորներու ջոկատներ։ Բովանդակ ճամբուն վրայ, զինուորներ պատիներ ընծայեցին արքայական նշաններուն։

Թագաւորը, պալատ դառնալէն անմիջապէս ետքը, ընդունեց դեսպաններուն շնորհաւորութիւնները։ Մեծ դահլիճին մէջ, ի ներկայութեան արտաքին գործոց Նախարարին և արքայական հետեւորդներուն։ Աստուածաճառ դեսպան Պ. Տումպայանուն դեսպաններուն և արտասովոր պատուիրակներուն շնորհաւորեց թագաւորը, և Թէվֆիգ փաշա շնորհաւորեց յանուն միւս դիւանագէտներուն։

Արքայական նշաններուն թափորն երբ հասաւ, նուագախումբերը պալատին բակը չարուեցան, մինչ թափորին ընկերացող զինուորական ջոկատները ուղղակի իրենց զօրանոցները դարձան։ Նախարարները, մետրապոլիտը, եպիսկոպոսները, երեսփոխանները, Պետական Խորհուրդի, Վճռաբեկ Ատենի, Համարակալութեան Դիւանի, Գիտութիւններու Ակադեմիի, Պէլկրատի Քաղաքապետութեան Նախագահները և Մայր-վարժարանի տնօրէնը Գոհոյից դահլիճը մտան, արքայական նշանները կրողներուն հետ և իրենց նշանակուած տեղերը կեցան։ Դահլիճին մէջ յառաջոյն կարգաւ կեցած էին մունետիկները արքայական դրօշով և զինանշանով, և պատուիրակութիւն ղրկող բոլոր զորագունդերուն դրօշակիրները։ Թագաւորը իր ընտանիքին և հետեւորդներուն ընկերակցութեամբ դահլիճ մտաւ և Դահին առջեւ կեցաւ։ Ցեսայ արքայական նշանները կրողները Ն. Վեհափառութեան յանձնեցին զանոնք։ Այն ատեն թագաւորը արքայական վերարկուն հագաւ նախապէս նշանակուած անձնաւորութիւններու օգնութեամբ, և թագը գլուխը դնելէ ետքը, ձեռքը առաւ արքայական Մականը ու Թուրը, և նստաւ Գահին վրայ։ Ապա ներկայները իրենց մեծարանքը մատուցին։ Սքուբշինայի նախագահը հոն մը արտասանելով, ըսաւ թէ Սերպիա իր աչքերը կ'ամբառնայ առ Թոր Գաբրիորկէվիչի, լի վստահութիւնով թէ Բեղեր թագաւորին իշխանութեան օրով երկրին բարգաւաճութիւնը ու բարգաւաճումը պիտի աւելնան։ Ցեսայ գահին առջեւէն կարգաւ անցան պաշտօնատարները, արհեստաստութիւնները և պատուիրակութիւնները, զորս նախարարները թագաւորին ներկայացուցին կարգով։ Կէսօրէն ետքը թագաւորին առջեւէն անցաւ պատմական թափոր մը։ Դիշերն հանդիսական ներկայացում։ Քաղաքը չքեղապէս լուսազարդուած էր։ Բովանդակ երկիրը մասնակցեցաւ թագադրութեան հանդէսներուն և բոլոր եկեղեցիներուն մէջ գոնարանական պաշտօններ կատարուեցան։ Պաշտօնաթերթը կը մանուցանէ թէ բազմաթիւ պատուանշաններ տրուած են։ Կը հրատարակէ նաև ընդհանուր ներում մը ի նպաստ ընտրական յանցանքով դատապարտուած անձերուն, ինչպէս նաև դատարաններէն և ոստիկանութենէն առ առաւէն 15 օրուան բանտարկութեան դատապարտուած անձերուն։ Թագաւորը պատուանշաններ տուաւ օտար դեսպաններէն ոմանց։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՇՆՈՐՀԱՒԱՐԴ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԴԷՊԻ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր երէկուան թիւով հրատարակած էինք Իսկէնտերունէ Խմբագրութեանս ուղղուած հեռագիր մը, որ կը ծանուցանէր թէ Կիլիկիոյ շնորհաւորդ Հայրապետ Ամեն. Տ. Տ. Սահակ Կաթողիկոս սեպտեմբեր 8ին Իսկէնտերունէ մեկնած էր Մարիա Թերեզա չոգենաւով, Կ. Պոլիս գալու և իր ուրիշ հօտին հաւատարմական և երախտագիտական ջերմաջերմ զգացումները մատուցանելու յոտս Կայս. Գահոյից Ն. Օգոստափառ Վեհափառութեան։

Այս հաշուով, Ն. Ս. Օծութիւն յառաջիկայ երկուշաբթի կամ երեքշաբթի կը սպասուի մայրաքաղաքս ուր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը և Ազգ. Պատկ. Վարչութիւնը մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնեն Հայրապետավայել ընդունելութիւն մը ընելու համար Ն. Ս. Օծութեան։

Երէկ, Ս. Պատրիարքը, այս լուրը առնելուն պէս, կարեւոր հրահանգներ տուաւ, Ն. Ս. Օծութեան ընդունելութեան մանրամասնութեանց նկատմամբ։ Քաղ. Ժողովոյ Ատենապետ Գ. Գարագաշեան, Գանձապետ Գ. Գալֆայեան, Գրագրաց Ատենադպիր

պետ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան այս առթիւ այցելեց Ս. Պատրիարքին, և խորհրդակցեցաւ ընդունելութեան պարագաներուն վրայ։ Ս. Կաթողիկոսը պաշտօնապէս պիտի հիւրընկալուի Երուսաղէմատան մէջ։

Տ. Տ. Սահակ Սրբազան Կաթողիկոս ընտրուած էր 1902 հոկտ. 12ին և օծուած 1903 ապրիլ 20ին։ Այս բարեդէպ թուականէն ի վեր անցած էին տասնեւվեց ամիսներ և Ն. Ս. Օծութիւն առիթ ունեցած էր մօտէն ուսումնասիրելու Կիլիկիոյ Ս. Աթոռը, իր կրօնական, եկեղեցական ամէն պարագաներով։ Արդարեւ Կիլիկիոյ նման թեմ մը կարելի չէր ափսիոյ ուսումնասիրել։ Հետեւապէս, Ն. Ս. Օծութիւն հայրական հոգածութեամբ պահ մը քննելով իր հօտին կրթական և եկեղեցական պահանջները, սկսած էր կարգադրութիւններ ընել իւրաքանչիւր թեմի համար, Առաջնորդներ ղրկելով, դպրոցներու մասին հրահանգներ տալով և այլ առօրեայ կարգադրութիւններ տալով։ Բայց որպէս զի ա՛լ աւելի մօտէն և հայրական աչքով տեսնէ իր սիրասուն թեմականները, Հայրապետական պտոյտի մը ելած էր, Ատանայէն անցնելով Հաճըն, Զէյթուն, Մարաշ, Այնթապ, Քիլիս, Հալէպ և Իսկէնտէրուն։ Իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ թէ՛ Կառավարութեան և թէ Հայ հասարակութեան կողմէ Ն. Ս. Օծութեան մատուցուած խանդավառ ընդունելութիւններն ու յարգալիր մեծարանքները օրը օրին հրատարակեցինք արդէն Մանգու�մէջ, որոնք բացայայտ կերպով կ'ապացուցանեն թէ Ս. Հայրապետը ո՛րչափ մեծ հմարում կը վայելէ Օսմանեան Կայսր. Կառավարութեան առջեւ և ո՛րչափ սէր ու համակրանք կը տածեն իրեն իր թեմականները անխտիր մեծէն մինչեւ պզտիկ։

Ամէն կողմէ արտայայտուած այս սիրալիր ցոյցերը արդիւնք են անշուշտ որչափ Ս. Կաթողիկոսին եկեղեցական բարձր ատիճանին, նոյնքան ալ իր անձնական թանկագին արժանիքներուն, որոնց մէջ մեծ տեղ կը գրաւեն ուղղամտութիւն, անաչառութիւն, եկեղեցական կարգ ու սարքերու նախանձախնդրութիւն և ասոնցմէ զատ նաեւ այն ամէն կատարելութիւնները որոնք կը սպասուին Հայրապետական Աթոռին վրայ բազմած եկեղեցականէ մը։ Ն. Ամենապատուութեան Կիլիկիոյ Աթոռին Կաթողիկոս ընտրուիլը, որուն մեծապէս սատարողն եղաւ Ամեն. Օրմանեան Ս. Պատրիարքն և Ազգ. Պատկ. Վարչութիւնը, ճշմարտապէս բախտաւորութիւն մը դարձաւ Կիլիկիոյ Թեմին համար ուր կրթական և եկեղեցական բարգաւաճումը սկսած է ասիճանաբար երեւնալ։ Արտաքին շարժ, ցոյց, հաճեալ որոշում չկայ Ն. Ս. Օծութեան գործերուն մէջ։ Ուշիմ ու հեռատես հօր մը ոգին է որ ի յայտ կուգայ Ս. Կաթողիկոսին արարքներուն մէջ, որոնք թէեւ համեստ ըստ կարգնաւորութիւններով կը ծանուցուին, բայց սուական ըլլալու ամէն հաւատարիք ունին իրենց մէջ։ Ն. Ս. Օծութիւն չի սկսիր կրթական և եկեղեցական շատ մը շլացուցիչ ձեռնարկներու, առանց վատահ ըլլալու թէ անոնք պիտի կրնան տեւական ըլլալ։ Նախ հաստատ խոհականութեամբ կ'ապահովէ իր կրթական և եկեղեցական գործերու յարատեւութիւնը ու կը բաղձայ որ անոնք ասիճանաբար զարգանան և հասնին փափաքուած կատարելութեան։

Ուրիշ մասնաւորելիք մէկ արժանիքը, այն խոհական կենցաղագիտութիւնն է, որով Ս. Կաթողիկոսը կ'ուզէ համերաշխութեան ոգին վառ պահել ամբողջ Հայ եկեղեցիներուն մէջ և փոխանակ խել մը ճղճիմ հաշիւներու, ինք անձնական օրինակովը ցոյց կու տայ եկեղեցական անխտրականութեան ոգին ու նոյն ձեւը կը պահէ նաև պատարագի Ցիշատակութեանց պահուն ալ։ Թէ՛ Ս. Պատրիարքը և թէ ազգ. Պատկ. Վարչութիւնը յարգալից համակրանքով կը վերաբերուին Ն. Ս. Օծութեան հանդէպ, անոր թղթակցութիւններուն և պաշտօնական յարաբերութիւններուն մէջ տեսնելով փառասիրութենէ հեռի, անկեղծ ու մինակ իր հօտին ու Եկեղեցիին նուիրուած ոգի մը, որ ապաքէն ամենամեծ արժանիքը կը յատկանշէ բարձրաստիճան եկեղեցականի մը։

Բայց մինակ Իր հօտին և Պատրիարքարանի ու Վարչութեան մէջ չի սահմանափակուիր Ս. Կաթողիկոսին գտած համակրանքն ու յարգանքը։ Ն. Ս. Օծութիւն Կայս. Գահուն հանդէպ ունեցած իր անկեղծ հաւատարմութեամբ ու կատարեալ ուղղամտութեամբ արժանացած է նաեւ պետական թանկագին գնահատումներու և այսօր Կիլիկիոյ ամբողջ թեմերուն մէջ մեծ յարգանք կը վայելէ պետական պաշտօնատարներուն առջեւ։ Առանձին Կուսակալ Վսեմ. Պարիզ փաշա և Հալէպի Կուսակալ Վսեմ. Քեազիմ պէյ մասնաւոր յարգանք և համակրանք կը տածեն Ն. Ս. Օծութեան, որուն անհրաժեշտ եղած ամէն դիւրութիւնները սիրայօժար կ'ընծայեն, թէ՛ Վանքին և թէ թեմերուն կրթական ու եկեղեցական պէտքերուն գոհացումին համար։ Կառավարութեան համակրութիւնը — ասկէ թանկագին ինչ զօրավիգ կրնայ ըլլալ Կաթողիկոսի մը համար, որ նոյնքան համակրանք կը վայելէ նաեւ Իր հօտէն ալ։

Ն. Ս. Օծութիւն Տ. Սահակ Կաթողիկոս դիմումներ կ'ընէ իր թեմական պէտքերուն համար այս երկու կուսակալութիւններուն։ Ինչպէս նաեւ պետական ամբողջ պաշտօնատուններուն, և օրէնքի սահմանին մէջ ամէն դիւրութիւն և օգնութիւն կ'ընծայուի իրեն սիրայօժար։

Ասոնց ամէնքը նկատողութեան առնելով, վստահ ենք որ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը, իր խոհական ու համեստ գործունէութեամբ, ասիճանաբար պիտի զարգացնէ կրթական և եկեղեցական գործը Իր թեմերուն մէջ, քանի որ Իրեն զօրավիգ ունի Կայս. Կառավարութեան բարձր համարումն ու օժանդակութիւնը և ժողովրդեան սէրը։

×

Պատրիարքարանէ հեռագրուեցաւ երէկ Իզմիրի Պատ. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ.ի, որպէս զի երբ Ն. Ս. Օծութիւն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը Իզմիր ժամանէ, արժանավայել ընդունելութիւն մը ընէ անոր։

*** Ս. Պատրիարք Հայրը շաբաթ օր պիտի Նշանակէ Ս. Կաթողիկոսը ընդունելու համար պատգամաւորութիւն մը։

×

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Ս. Կաթողիկոսին մայրաքաղաքս գալուն առթիւ «Բիւզանդիոն»ի գրած մէկ հատուածին մէջ հետեւեալ տողերը կը կարդանք ճնորհակալութեամբ. —

«Մայրաքաղաքիս ազգայնոց թէ՛ եկեղեցական թէ աշխարհական դասակարգերուն մէջ, վստահ ենք որ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը լաւագոյն ընդունելութիւն մը պիտի վայելէ, նորովհետեւ իր ուղղամիտ պաշտօնավարութեամբ և իր անձնական բարեմասնութեամբ ընդհանուր համակրանքի առարկայ եղած է, մանաւանդ իր կաթողիկոսական բարեշաղող ընտրութենէն ի վեր։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ ընկերակցութեամբ Աբիս էֆ. Ֆէսճեանի կայս. Պալատ գնաց։

ՊԱՏ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան երէկ ընկերակցութեամբ Տ. Ներսէս Վրդ. Խապաճեանի, Ֆէնէրի Պատրիարքարանը երթալով, Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ շնորհաւորեց Տ. Եսայիա Պատրիարքը՝ անոր անուան օրուան առթիւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը երէկ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Հվգաֆի նորընտիր Նախարար Վսեմ. Թուրխան փաշայի։

6. Ցանձնաժողովը գոհութեամբ տեղեկացաւ որ Սեբաստիոյ վարժարան-որբանոցը իր 1903—1904 տարին յաղողապէս բոլորած է, շրջանաւարտներ ընծայելով թէ ուսումնական ճիւղէն և թէ արհեստանոցէն, որոնք այժմ կը հայթայթեն իրենց ապրուստը։ Այս վարժարանը 5 տարուան ընթացքի մը մէջ ունեցած է 39 շրջանաւարտներ, որոնցմէ 7ը ուսուցչութեամբ, 17ը գրագրութեամբ և մնացեալը արհեստով կ'զբաղին։ Ցանձնաժողովը որոշեց քաջալերական գիր մը ուղղել խնամակալութեան իր բարւոք պաշտօնավարութեան համար։

7. Ս. Պատրիարք Հայրը Ցանձնաժողովին նախորդ որոշման համաձայն պատրաստած ըլլալով գաւառական նպաստաւոր վարժարաններու և մէկ քանի բաց մնացած վարժարաններու միամեայ ելմտացոյցը, ժողովը ընդունեց զայն և գործադրութիւնը յանձնեց Ս. Պատրիարք Հօր։

Ցանձնաժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ գաւառային վարժարանաց վերաբերեալ խնդիրներով։

ԴԱՒԻԹ էֆ. ԽԱՉԿՈՆՑԻ պատրաստած Կրօնի Ուսման ծրագիրը որ Կրօն. Ժողովին մատուցուած էր, յանձնուեցաւ Տ. Վահրամ Սրբազանի նախաքննութեանը։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Երից Թաղից Աղքատախնամի Տնօրէն խորհուրդը յանուն բազմաթիւ աղքատ հիւանդաց շնորհակալութիւն կը յայտնէ Թօքաթեան ընտանիքին, որ ողբացեալ Մարթրոս էֆէնտիի յիշատակին համար 3 օսմ. ոսկի նուիրած է Թաղին կարօտեալց համար։

ՍՏԱՑԱՆՔ երիտասարդ բանաստեղծ Մ. Ա. Պարսամեանի բանաստեղծութիւններուն հատոր, Աներջանք որ հրապարակ ելած է Նշան-Պապիկեան մատենադարանէն։

Ակրի Տիկին Ծուլիանէ Մ. Խանճեան, Օր. Պէգդրիս Մ. Խանճեան, Տեար Տիգրան Խանճեան, Տեար Մելքոն Խանճեան, Տէր և Տիկին Խաչիկ Խանճեան և իր Զաւակը, Տէր և Տիկին Թադէոս Մ. Դավաֆեան, Տոքթ. Արմենակ Խանճեան, ինչպէս նաեւ Թուղլաճեան և Գրիգորեան ընտանիքները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն զղառնաղէտ մահ՝

ՕՐ. ԱՂԱՒՆԻ Մ. ԽԱՆՃԵԱՆԻ

որ յետ երկար և տաժանելի հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն։

Ցուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի վաղը ուրբաթ 10 սեպտեմբեր ի ժամ 5 (Ը. Թ.) ի Մայր Եկեղեցւոյ Գում-Գարուի և անտի պիտի ամփոփուի Պալըգլը Ազգ. Գերեզմանատունը։

Գում-Գարու, 9 Սեպտեմբեր 904

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

22 Սեպտ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	97 90
Ռէնթ (Tab. Turcs)	386 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86 45
Երկաթուղի (Lots Turcs)	128 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	580 —
Թրանսվալ (Transvaal)	88 —

ՌԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՀԱԹ

Շուրթ Տէվլէթ միլքիյէ տաիրէսի աղալըղը՝ Սելանիկ վիլայէթի վալիսի տէվլ. Հասան Ֆէհմի բաշա հազրէթլէրինէ։

Սելանիկ վիլայէթի վալիլիկի՝ Շուրթ Տէվլէթ միլքիյէ տաիրէսի աղալանան տէվլ. Ռէուֆ բաշա հազրէթլէրինէ թէվֆիհ պույրուլմուշ ըլր։

ՆԸՇԱՆ

Գուլյումճը պաշը աթուֆ. Հարօնպէի էֆ. հազրէթլէրինին հաֆիտիք Մարքօ էֆ.յէ իւլինճի բրիթպէտէն Մէճիտի Նըշանը զիշանը իհսան պույրուլմուշտուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Երէկ գրած էինք թէ ոստիկան-զինուորներու վարժարան մը պիտի բացուի Մանաստիրի մէջ, Սելանիկի մէջ գտնուածին նման։ Իգսամ իր երէկուան թիւով կը ծանուցանէ թէ Բուլգէրի նահանգներուն քննիչ Հիւսէին Հիլմի փաշայի խնդրանքին վրայ, ոստիկան-զինուորներու ուրիշ վարժարան մը նաեւ պիտի բացուի Սկիպի մէջ որ կեդրոն է Քոսովայի կուսակալութեան։

ԴՐՕՇԻ տակ կանչուող պաշտօնաւարներուն ամսաթոշակներուն կէսը, կայս. Կառավարութեան մէկ նոր որոշման համաձայն, պիտի տրուի իրենց ընտանիքին, կամ ի պահ պիտի դրուի, եթէ ընտանիք չունին։ Միւս կէսը պիտի վերաբերի այն պաշտօնատարին՝ որ բացակայ եղողին պաշտօնը պիտի կատարէ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. — Ֆէրտինանտ իշխանը առջի օր Լօքսինսկայա վերադարձաւ։ Իշխանին կողմէ պատուիրակութիւն մը ներկայ գտնուած է Սերպիոյ Բէթէր թագաւորին թագադրութեան հանդէսներուն։

ԿԱՑՍ. ԻՐԱՏԷԻ մը համաձայն, Երուսաղէմի լրջկայաքը գտնուող Սամուէլի դամբարանը որ ուխտաւորի մըն է, պիտի նորոգուի և աղքատներուն ու ուրիշներուն իրրեւ ընակատեղի ծառայող մէրտէէն պիտի ընդարձակուի։ Այս ծախքերուն համար պէտք եղող 150,000 ղրուշի գումարին 98,000ը պիտի հոգացուի Մալիէէն և 52,000ը Էվգաֆէն։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Գոնիա-Էրէյլի երկաթուղիի գծին բացումը պիտի կատարուի հոկտեմբեր 15ին։ Տէօյչէ Պանքի անօրէնը, Մ. Կուրնիէր մայրաքաղաքս պիտի հանի հոկտեմբեր 12ին, ներկայ գտնուելու համար նոյն գծին բացման հանդէսին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷԻ Վարչութիւնը որոշեց շոգենաւային ուղղակի երթեւեկութիւն մը հաստատել Սիրքէճիի և Գալաթայի միջեւ. այս նպատակաւ երկու նաւաթիգ շոգենաւ պիտի գնէ։

—Սապան ցաւ կը յայտնէ որ Հայաստան—Փաշայի և Պէյրկիթաչի միջեւ շոգենաւային ուղղակի երթեւեկութիւն մը հաստատելու համար, Վարչութեան ու Շիրքէթի միջեւ բանակցութիւնները դեռ վերջնական համաձայնութեան չեն յանգած։

ՆՈՒԱԶՈՒՐԴ.—Սպարապետ Դեւրը նուազուրդի դրած էր Օսմ. զօրքերուն պիտոյքները։ Ցորենին քիլօն 28 փարայի, չաքարին քիլօն 70 փարայի, Բամազանցու ցորենին քիլօն 29 ու կէս փարայի և գարիի քիլօն 21 փարայի հայթայթել ստանձնեցին Իլիաս պէյ, Միլօնաքի էֆ. և ընկերք, որով Պետական Գանձը տարեկան 12000 ոսկիի չափ մը ունեցաւ։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Մր. Լէյման Դլ. իրիկուն Կայսերական Պալատ հրաւիրուեցաւ և ճաշելէ վերջ, չնորհուած Կայսերական արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալ Վեհ. Կայսրի։

ՑՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ.— Տ. Եսայիա Գ. առջի օր գործակատարին և Եփեսոսի և Նիկոմիդիոյ մետրապոլիտներուն հետ Կայսերական Պալատ երթալով, տեսակցեցաւ Ս. քարտուղար Բարձր. Թահսին փաշայի հետ։

—Տ. Եսայիա Գ.ի անուան տարեդարձին առթիւ, Ցունաց Պատրիարքարանը երէկ զոհ էր։ Ն. Սրբազնութեան ծննդավայրին՝ Գիյանճըքէօյի եկեղեցիին մէջ երէկ առաւօտ արարողութիւններ կատարուեցան և մաղթանքներ եղան։

ԷՎԳԱՖԻ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐ Բարձր. Թուրխան փաշա նախընթաց օր Կայսերական Պալատ երթալով, իր երախտագիտական զգացումները մատոյց յառ Կայսերական Գահոյից, Էվգաֆի նախարար անուանուելուն առթիւ։ Ն. Վսեմութիւնը Դշ. օր ներկայ գտնուեցաւ Նախարարաց Խորհրդոյ սովորական նիստին։

—Թուրխան փաշա Բիւրմէտի գաւառակին (Նանեա) երեւելիներէն Նահեա պէյի որդին է։ Թրհալայի մէջ ծնած է 1262ին, որով վաթսուն տարեկան է։ Քանի մէկ տարեկանին Բ. Դրան թարգմանութեանց սենեակը մտաւ, և տարի մը ետքը Բեթերսպուրկի օսմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար և ապա առաջին քարտուղար կարգուեցաւ։ Այդ միջոցին երեք անգամ դեսպանատան գործակատարի պաշտօն վարեց։ Եօթը տարի ետքը Պէրլինի օսմ. դեսպան անուանուեցաւ։ Վեց տարի յետոյ Աստալիոյ և ապա Ուրֆայի կառավարիչի պաշտօնները վարեց։ Յետոյ Մատրիտի օսմ. դեսպան կարգուեցաւ և ապա Կրէտէի կուսակալութեան փոխանորդի պաշտօնը վարեց։ Տասը տարի առաջ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնին կոչուեցաւ. չորս ամիս ետքը Պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ կարգուեցաւ։ Վեց տարի առաջ Լիվատիա գնաց՝ բարի գալուստ մաղթելու Ռուսիոյ կայսեր. նոյն տարին օսմ. կառավարութեան կողմէ իբրեւ առաջին պատուիրակ ներկայ գտնուեցաւ Լա Հէյի համաժողովին։ Երկրորդ անգամ նորէն Լիվատիա գնաց։ Անգլիոյ թագաւորին թագադրութեան հանդէսին ներկայ գտնուեցաւ. քիչ ետքը մանաւոր պաշտօնով Զէթինէ ղրկուեցաւ։ Վերջին անգամ ալ նախագահեց Հրեայի երկաթուղիին առաջին մասին բացման հանդէսին։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐԻՑ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ. — Դրոշմատուրքի նոր Կանոնագիրն 77 րդ յօդուածին համաձայն, ամէն տեսակ պետական տուրքերու գանձման փոխարէն ստացագիր (մագպուզ սենետի) թէեւ պարտաւորիչ է, սակայն Իմամներն ու Մուխթարները Մարգահամարի Վարչութեան ղրկուած ծնունդոց, ամուսնութեանց և բնակարանի փոփոխութեանց վերաբերեալ իլմուխապէրներուն ետեւը լակ ծախքին առնուած ըլլալը ծանուցանելով առանց դրոշմի կը ստորագրէին։ Այս մասին ձեռնհաս պաշտօնատան կարծիքը հարցուած էր։ Նկատելով որ մարգահամարի դէպքերուն վերաբերեալ իլմուխապէրներէն 100ին 60ական և 20ական ծախք կ'առնուի, և ծախքին նուազութեան պատճառաւ ստացագիր չտրուիր, օրատերին մէջ հասոյթ նշանակելու համար դրամը մնուցկին կը յանձնուի, ծախքին քանակութիւնը Իմամներուն և Մուխթարներուն կողմէ տրուած ապեալ իլմուխապէրներուն վրայ նշանակուելով կը ստորագրուի, և նկատելով որ Մարգահամարի դէպքերուն, այն է՝ ծնունդոց, ամուսնութեանց, բնակարանի փոփոխութեանց, ամուսնաթողութեանց և վախճանմանց վերաբերեալ իլմուխապէրները, Գետական Խորհրդոյ որոշմամբ, դրոշմատուրքէ զերծ են, ձեռնհաս պաշտօնարանը պատասխանեց թէ պէտք է ըստ առաջնոյն կատարել գործառնութիւնները, այն է՝ հարկ չկայ դրոշմաթուղթեր փակցնել իլմուխապէրներուն ետին։

ԾԽԱԽՈՏ ՄԾԱԿՈՂՆԵՐԸ.— Կայսերական Կառավարութիւնը ազդարարեցաւ որ անկ է, թէ ծխախոտ ցանելու համար դիմում ընող երկրագործներուն պէտք չէ օրինական արտօնութիւնը ղլանալ, այլ ընդհակառակը պէտք է դիւրութիւններ ընծայել և քաջալերել անոնց ջանքերը։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ նորընտիր կառավարիչ Ըէշիա պէյի պաշտօնը վաւերացնող Կայսերական Ֆէրմանը հանդիսաւորապէս կարդացուեցաւ Վեհ. Կայսր Գահակալութեան տարեդարձին օրը։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վերատեսչութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ նամակներու տէրերը գտնելու մասին կատարեալ խուզարկութիւն կատարուի և բողոքներու տեղի չտրուի, վասն զի կարգ մը նամակատուներ հարեւանցի քննութիւն կատարելով նամակները ետ կը ղրկեն, տէրերը գտնուած չըլլալուն համար։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃԷ կը գրեն թէ նոր բերքերը՝ առատօրէն կը հասնին նաւահանգիստ, և Արեւելեան երկաթուղոյ մթերանոցներն արդէն լեցուած են։ 4,000 թօնոյէն աւելի պատրաստ արտիք կայ։ Շաբթուս աւստրեան շոգենաւ մը Անվերս պիտի մեկնի 1000 թօնս արմաւքով։

ԿԷԼԻՊՈԼԻԷՆ կը գրեն թէ կառավարիչ Ապտիւլկանի փաշա, հրդեհի առթիւ գործածուելու համար, տեղւոյն կառավարական պաշտօնարանին բակին մէջ աւազան մը չինել տուեր է, որ կրնայ տասնրհինգ հազար օխա ջուր պարունակել։

ՎԱՐԴԻ ԻԻԼ.—Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ օսմ. նահանգներու մեծ մասին մէջ վարդի մշակութեան և վարդի իւղի պատրաստութեան ձեռնարկուած և այդ արհեստը բաւական զարգացած է, յարմար դատեց որ այս տարի ալ նորէն վարդենիի տուներ ելլն. գնուին։

ՄԱՄՈՒՐԷԴ-ԻԼ-ԱԶԻԶԻ ոստիկան-զինուորներու գունդը եւս, Բարձրագոյն հրամանաւ, Մարթինի հրացաններով պիտի զինուի, և հին զէնքերը Արքունի Թնդանօթարանին պիտի յանձնուին։

ԳԻԾԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Սեպտ. — Զիֆուէ կը տեղեկացնեն թէ, Զինական Նաւ մը, «Ժօնքայ», որ խոյս տուած է Բորթ Արթուրէ, լուր կը բերէ թէ, Ճապոնցիները կարեւոր ամրութիւններ կը պատրաստեն, Բորթ Արթուրի վրայ ընդհանուր նոր յանձկման մը սկսելու համար թէ՝ ցամաքէն և թէ ծովէն։

ԲԱՐԻԶ.— Նիւչուանկէն կը հեռագրեն թէ, Լիաօեանկի կուիւէն ի վեր ճաքանցիները ուրիշ նոր զօրաբաժին՝ Մանչուրիա ցամաք հանած են։

— Ռուս սպայակոյսը կը հաստատէ թէ, Զօր. Քուրոբաթքինի և մարէշալ Օյամայի միջեւ տեղի ունենալիք վճռական ճակատամարտը, ո՛չ թէ Մուքտէնի, այլ Թիլինկի մօտ պիտի մղուի։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԹԻՊԷԹ

ԲԱՐԻԶ.— Կը ծանուցուի թէ՝ Ռուսիա դիտաղաղիր մը կը պատրաստէ՝ բողոքելու համար Անգլիոյ և Թիպէթի միջեւ կնքուած դաշնագրին մասին։

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՍԻՐԸ

Թարգմանեց
ՓԻՐԱՔԻՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

ԼԲ

ՈՒՐ ՇԱՆԲԼՆՈՒԱ ԿՈՒԶԷ ԶԱՐԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ

Յետոյ բաւուն զոհունակութեան արտայայտութիւնով մը աւելցուց.

—Գործս եղաւ։

Այն տունը, ուր Շանբլնուա երբեմն գացած էր Սուֆլարը տեսնելու, շատ նպաստաւոր էր փախստականի համար։ Սուֆլար, որ բնակարան մը ընտրելու ատեն միշտ կը խորհէր ֆրանսացի ոստիկաններուն վրայ, մասնաւոր կազմակերպութիւն մը դրած էր այս տան մէջ։ Դրան մուտքը կը բաղկանար փոքրիկ դռնէ մը և նեղ անցքէ մը որոնք Քօքօ փողոցին վրայ կը բացուէին։ Միւս կողմէ, կը նայէր աղիւսանոցի մը վրայ, որ չրջապատուած էր ընդարձակ գետիններու վրայ դուռներ ունեցող խարխուլ տուներով։ Մէկ խօսքով, ամէն տեղ փոխուստի ճամբաներ կային անակնկալ պարագայի մը համար։ Ամէն տեղ գրեթէ անգամանելի ապաստաններ կային նոյնիսկ այդ անակներուն մէջ։

—Այո՛, գործս եղաւ, մրմռաց Շանբլնուա, որպէս զի ըլլալով ամէն պարագայի մէջ խուսափիլ թիարանէն։ Թող միայն յաղնիմ աղիւսանոցը հասնիլ և ճակատը կը չափեմ այս մարդուն եթէ հետքս գանէ։

Քօքօ փողոցին դէմը հասած էին։

Շանբլնուա ակնարկ մը ձգեց ընկերոջը վրայ որ միշտ կը քալէր նոյն հանդարտ և անփոյթ քայլերով, անխօս և մտախոհ, իբր թէ առանձին ըլլար։

—Օ՛ն, ըսաւ Շանբլնուա, խնդիրը իմ և ընկերներուս փրկութիւնը վրայ է։

Եւ յանկարծ ձախ կողմ դառնալով, սկսաւ փախչիլ։

Բայց նոյն վայրկենէն իսկ ձեռք մը կը ծանրանար իր ուսին վրայ և իր տեղը կը դամէր զինք։

Քադրոյի ձեռքն էր։

—Կորսուեցա՛ւ, մտածեց Շանբլնուա։ Փախուստի այս միակ փորձը կը բաւէ իրր Լաժի մեղադրանքը ամբաստանելու դիս։

Բայց, ի մեծ զարմացում իրեն, Քադրօ, կատարեալ բարեմտութեամբ և հանդարտութեամբ, ըսաւ իրեն ամենաբնական ձայնով մը,

—Մարա՛ւ էիք և բան մը պիտի առնէիք։ Ես ալ ձեզի պէս ծարաւ եմ։ Երթանք բան մը խմենք։

Եւ որովհետեւ Շանբլնուա անոր երեսը կը նայէր, ինքնիրեն հարցնելով թէ ասիկա կատակերգութիւն մըն էր թէ ոչ, Քադրօ շարունակեց մատովը գինետուն մը ցոյց տալով.

—Հոն մտնենք։

Կատակերգութիւն կամ ոչ, այլ եւս մտքէ անցընելու չէր փախչիլը։

Շանբլնուա գինետուն գնաց Քադրոյի հետ։ Ոստիկանը տակաւին կը պահէր բարեմտիի իր արտայայտութիւնը։ Դէմքը ամենափոքր այլայլում մը չէր կրած։

—Վերջապէս, կը խորհէր Շանբլնուա, վայրկենական մտածումէ մը ապահովուելով, այսքան իրար անցնելու տեղը չկայ։ Ինք մինակ է և անոնք երեք հոգի են ու պէտք եղած պատասխանը կուտան։ Օ՛ն անդր։ Եթէ մեր երկուքէն մին վախնալու պատճառ ունի, ա՛ն է, և ո՛չ թէ ես։

(Շարունակելի)

"ՄԱՆՈՒԱԿԵՐԻ" ԹՎԵՐԹՕՐՆԵՐ 151

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԻ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ԶՈՒԼԱՆԻՆ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՃԵՃԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

Այս ջախջախիչ յայտնութիւնը, զոր Լուիզ ձայնի ու շնչոտի անբացատրելի սաստկութեամբ մը արտասանած էր, ջղային սուր տաղնապի մը մատնեց մարդասպանը, որ ձեռքերովը երեսը ծածկեց ու սենեակին մէկ անկիւնը քաշուեցաւ։

Ոսոիկոնապետն ու իր քարտուղարը, սոսկումով ու ապառաժով համակուած, կրկին իրարու եռեւ նայեցան և տարտամ մրմունջներ բարձրացան միւս ներկաներուն մէջ։

Լուիզ շարունակեց նոյն ապառնագին չեչառով.

—Ժուառի մէջ, ուր առանձնացած էի, քու թունաւոր շունչդ հեռու, խաղաղ կեանք մը անցընելու համար, երկու ձագուկներ ունէի քովս։ Մէկը իմ հարազատ զաւակս էր, ու միւսն ալ անոր տարեկից մանուկ մը, զոր Տոգթէօռ Ժէռվէ ինձ յանձնած էր դիւեցնելու համար իբրեւ ծիծայր։ Այս երկու հրեշակները հաւասար գուրգուրանքով կը սիրէի ու կը խնամէի, և անոնց անմեղունակ տեսքովը կը մխիթարուէի, ամէն անգամ որ կեանքիս սոսկալի տառապանքները կը յիշէի։ Երկու նորածինները, ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐՈՒ մէջ զմայլելի անմեղութեամբ մը հանգչած, մանկական անոյշ ժպիտներով իմ անմոռանալի ցաւերուս դառնութիւնը կը մեղմէին, ու առաքընչ մինչեւ իրիկուն, անսահման հիացումով կը դիտէի անոնց խարտիշներ գլուխն ու աղուոր աչքերը, որոնք իրենց խանձարուրքին ճերմակ ժանեակներուն մէջէն կը պնչային ու կը ծրատէին չարունակ, ծոյլ, անխիղճ, արբեցող ամուսնոյ մը երեսէն կրած դառն ջրհանքներուս մէջ քիչ մը անդորրութիւն ու հանդիստ բերելով սրտիս։

«Կեանքը բոլորովին անտանելի պիտի դառնար, եթէ այս երկու սիրուն ձագուկները վայելքի այս քաղցր վայրկեանները անցընել չտային փնծի։ Հոգածութի՛ւնս, գորո՛վս, սէ՛րս երկուքին ալ անխտրապէս կը նուիրէի, ու ինքզինքս կը նկատէի երկուքին ալ հշմարիտ մայրը, կեանքիս գինովը մեծցնելու պատրաստ։

«Բայց ճակատս գիրը սեւ էր։ Գրրուած էր հոն որ ուրախութեան երես չպիտի տեսնէի երբեք։ Դիշեր մը, պզտիկները քնացնելէ ետք, երբ ձեռագործովս կը զբաղէի, յանկարծ դուռը բացուեցաւ և դուռն ներս մտար, բոլորովին գինով վիճակի մէջ, ցեխերու մէջ թաթխուած, պտգալի երեւոյթով մը։

«Ա՜հ, չպիտի մոռնամ երբեք այդ սարսուռ դիշերը, ուր կեանքիս ամէնէն զարհուրելի վայրկեաններէն մէկը անցուցի։ Նախ մեզմ ու փաղաքշական լեզուով ջանացիր գրաւել սիրու և ուզեցիր կրկին Բարիզ տանիլ զիս, իմ տանս խաղաղութիւնը վրդովելու և վերստին մոտակից ընելու զիս քու ամօթալի կեանքիդ, քու մոլութիւններուդ, և գուցէ նաև քու ոճիրներուդ։ Մէկ բառով մերժեցի առաջարկդ, և հրամայեցի հեռանալ իմ քովէս։ Երբ յոյզդ կարեցիր ինձմէ, զաւակս առեւանգելու քաջութիւնը գտաղարեցար, և կատաղութեան անզուսպ թափով մը վրաս յարձակեցար, երբ ես, դողէս ու սոսկումէս խելայեղ, պզտիկներուս խցիկին դուռը կը պաշտպանէի արիաբար։

«Դեռ աչքիս առջեւն է այն ահեղ ու մահացու կռիւը, որ ամբողջ տունը սարսռացուց։ Ես որոշած էի ամէն զոհողութիւն ընել, թող չտալու համար որ գործես այդ ոճիրը։ Պահ մը ոգորեցայ քեզի դէմ յուսահատական քաջութեամբ մը, բայց դուն, դիւային կատաղութենէ մը բռնուած, բռունցքի ահեղ հարուածներով զգեստեցիր զիս, ու անդունդ դիակի մը պէս փռուեցայ մեռցի ատիտակամածին վրայ։ Այն ատեն պզտիկներուն սենեակը մտար, մութին մէջ խարխափելով ձեռքդ երկնցուցիր, և ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԷՆ մէկուն մէջէն խլելով այն մանուկը, որ քուկդ չէր, իր վերմակին մէջ փաթթեցիր ու հեռացար...։

Ռիգան ապուշ ապուշ իր կնոջ երեսը կը նայէր։ Նոյն դիշերուան տխուր տեսարանը միտքը եկած էր կրկին, իր բոլոր քսութիւնի մանրամասնութիւններովը։

Լուիզ, վայրկենի մը չափ շունչ առնելէ ետքը, կրկին չարունակեց.

— Այս ոճիրդ բոլորովին սարսափեցուց զիս, և այն ատեն միայն հասկցայ թէ ի՛նչ սարսին խմորէ չինուած ես դուն։ Հայրական զգացումը չէր որ կը թելադրէր քեզ այսպէս ընել, այլ քու չար կիրքերուդ գոհացում տալու ճիգաղային փափաքը։ Հետեւեալ օրը, անսովոր զուգադիպութեամբ մը, պզտիկին հայրն ու մայրը եկան իրենց զաւակը պահանջելու։ Նոտարեցայ բոլորովին և ինծի այնպէս եկաւ որ չընչահեղձ պիտի ըլլամ։ Նախ մտածեցի ամէն բան յայտնել իրենց, բայց չհամարձակեցայ, և երբ մայրը, ծունգբուս վրայէն խլելով իմ զաւակս, գորովագեղ համբոյրներով սկսաւ գգուել զայն, կարծեցի թէ աղիքներս կը պատռուին ու սիրտս կը յոչտեն։ Ա՜հ, այն օրուան սեսարանը չպիտի մոռնամ երբեք։ Ուզեցի պոռալ թէ այդ պզտիկը քունը չէ, բայց կոկորդս սեղմուեցաւ և լեզուս կապկպուեցաւ։ Վերջապէս զաւակս առին, մեծ զգուշութիւններով կառքը դրին և մեկնեցան մեր գիւղէն, զիս առանձին ձգելով աշխարհի իրականութեան մը դէմ։

Լուիզ դարձեալ կռթցաւ։ Գլուխը կ'սրբէր ապտիկ ջերմութեամբ մը և բերանը կը չորնար։ Ամենակին մէջ ամէն ոք զինքը մահիկ կ'ընէր, լուռ արձանի պէս քարացած։

Ռիգան կինը դարձեալ չարունակեց, երեսը միշտ մարդասպանին դարձուցած.

— Կ'իմանաս, անանկ չէ՞, անխի՛ղճ գազան, բայց դեռ չվերջացուցի այս տխուր պատմութիւնը, որուն մէջ իմ կեանքիս բոլոր դառնութիւնները խտացած են։ Ինչպէս ըսի, դուն կը կարծէիր թէ քու զաւա՛կդ էր որ կը վերցնէիր իր օրօրոցէն, մինչդեռ Ֆըրանսայի ամէնէն պատուաւոր ընտանիքներէն մէկուն զաւակն էր որ քու գազանային ճիրաններուդ մէջ կ'իյնար։

(Շարունակելի)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՑԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԹԷՐԼԱՋԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԹՈՂԱՏԼԵԱՆ ՍՐՔԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ ՁԷՆ 5 (Ք.Հ.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—23

ՀԱՍՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ԿԱԶՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏ
ՆՈՐ ՈՃՈՎ ԴԱՍԱԳԻՐԵՐ
Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Պաս. Ուսումն. Խորհուրդի կրթական ծրագրի համաձայն պատրաստուած։
ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ—ԾԱՂԿՈՑ

«Մանուկներու Ա. Գիրքը» կամ «Հարպիկ քերականն», զգուշացէք կեղծերէն. 5 փարա

«Մարգրիտներ». տպագիր և ձեռագիր. կը սորվեցնէ կարդալ, գրել, երգել և այլն 50 փարա

«Մանուկներու Բ. Գիրքը». կը պարունակէ մտամարզական և իրագիտական վարժութիւնք և մաքուր հայերէն խօսելու զրուցարարական նոր եղանակներ. 60 փարա

«Մանկավարժական քերականութիւն» մասն Ա. պատկերներու վրայ զբօսալի ոճով կը սորվեցնէ նախադասութիւնը, բառը, վանկը են. 50 փր.

«Մանկավարժական թուաբանութիւն» պատկերներով կը սորվեցնէ պզտիկներուն թուաբանութիւնը, կը յարմարի նաև տարրական Ա. տարիին։

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ
Ա. եւ Բ. Տարի

«Սիրուն զբօսարան». կը պարունակէ մանկական երգեր, կարճ հատուածներ, առակներ, առածներ և բարոյալից փոքրիկ պատմութիւններ (խոյորագիր). 2 զրուշ

«Զրուցարարական նոր ընթերցարան» կամ «Մանուկներու Գ. գիրքը». կը բովանդակէ գեղեցիկ ու գաղտրիկ ոտանաւորներ, քնագիտական, իրագիտական, այլարհագրական կարեւոր գիտելիքներ, մտքը զարգացնող, սիրտը ազնուացնող պատմութիւններ են. 3 զր.

«Արծամարանի». կ'ուսուցանէ 1. առոգանութիւն, 2. կը ճոխացնէ ազգ բառամթերքը. կը վարժեցնէ կարդացածնին պատմել ու լիովորութեամբ գրել։ 3 զրուշ

«Մանկավարժական քերականութիւն» Բ. մաս, կ'ուսուցանէ իր անման ոճով քերականութեան ութը մասունք բանին 100 մեծ ու փոքր պատկերներու վրայ. 100 փարա

«Իրագիտութեան դասեր», բազմապատկեր. կը բովանդակէ նախնական ծանօթութիւններ, ընտանեկան յարկը, դաշտին, հողին և անոր պտուղներ մէջ գտնուած իրերը ու մեծ գիւտերը 3 զր.

«Աշխարհագրութիւն» պատկերազարդ նոր ոճով պատրաստուած Տ. Պօղոսեանէ 3 զր.

«Թուաբանութիւն» համառօտ Տ. Պօղոսեանէ 5 զրշ.

«Գեղեցիկ զբօսարան» տաճկախօս տղոց կամ «Վարժութիւն Հայ խօսակցութեան և չարադրութեան» Բ. տարի 3 զրուշ

«Բաղաղութիւն ասնից և ծիսից». Ս. Ք. Փէչլիվանեան 5 զրուշ

«Հիմունք քերականութեան, գիտութեան և կրօնի». Հոգի, Աստուած, Հաւատք. իւրաքանչիւր մասը 2 զրշ.

Մայսթերսչաֆթ սիսթէմ. Անգլերէն խօսելու միակ գիրքը 15 տեսար 30 զրշ.

Մայսթերսչաֆթ սիսթէմ. Ֆրանսերէն խօսելու միակ գիրքը 15 տեսար 30 զրշ.

Գերմաներէն քերական հնչոմներն հայ տառերով 3 զրշ.

Կեդրոն՝ Տէմիրեան, Պոյաճեան և Փալագաչեան գիրքերու։

Դիմել Կ. Պոլիս, Մերճան Փողոց թիւ 57 10—5

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ԲԱՂՆԱԼՔԻ
48ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆՍ վերսի՛ն կը բացուի 1/14 Սեպտ. 1904։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՍ ունի՝ արդի երեւոյթական դպրոցներու (école secondaire moderne, Realschule) ծրագիրը՝ միջակայրիս պիտոյիցը յարմարցուած։

Լեզուներ.— Հայերէն, Տաճկերէն, Գաղղիերէն, Գերմաներէն, Անգլերէն։

Գիտութիւններ.— Ուսողական, Բնագիտական, Բնապատմական, Պատմական (կ'ուսանողուին Գաղղ. և Գերմ. լեզուներով)։

Առեւտրական՝ Աշխարհագրութիւն, թուաբանութիւն, թղթակցութիւն, (Գաղղ. Գերմ. Անգլ.)։

Ուսուցիչներ.— Ներքին և արտաքին՝ 20 ուսուցիչներ պիտի դասախօսեն։

Վ. Ա Ր Ի Ա Ն
Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Ծ. Վ. ՄԷՆԷՓԻՇԵԱՆ
14—20

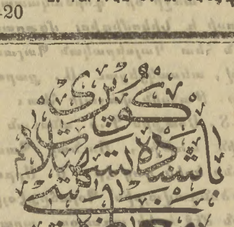

ԹԷՍԻԱԹ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Պօլսոյ ժողովուրդին խառն իւղերու մասին ունեցած գանգատը և առողջապահիկ ու անխարդախ կարագներ գտնելու դժուարութիւնը յայտնի է։ Այս դժուարութիւնը բառնալու և օտ. արտադրութիւն մը եղող կարագներուն տարածման ծառայելու համար, կամուրջին գլուխը, Վալիտէ խանին տակ վաճառատուն մը բացինք Թէսիլիաթ մաղազասը անունով։ Զատած և տարրալուծուելով անխարդախութիւնը ապացուցած կարագ իւղեր բերել կուտանք մաս առ մաս։ Վաճառատան մէջ ընտիր ձէթի իւղ և օճառ ալ պիտի ունենանք։ Մեր վաճառատունը ընդարձակ չըլլալով, այն ապրանքները որոնց նմոյշը ներկայ չի գտնուիր, անմիջապէս և լաւ տեսակէն կը հայթայթենք հրապարակին համեմատ։ Հնտեղէնի և արմիքի մասին ալ յանձնարարութիւններ կ'ընդունինք։ Վաճառականներու գնելիք կամ ծախելիք կարագները կ'ընդունինք մեր վաճառատան մէջ, պայմանաւ որ անոնք տարբալուծուին և ապացուցուի իրենց անխարդախ ըլլալը։ Ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։ Մեր վաճառատունը հիմնուած է ուղղամտութեան և յանախորդը զոհ ձգելու սկզբունքին վրայ։

Միքայէլ էֆ. Աչճեան, նոր ախպ 4 զր.

«Գեղեցիկ զբօսարան» տաճկախօս տղոց կամ «Վարժութիւն Հայ խօսակցութեան և չարադրութեան» Բ. տարի 3 զրուշ

«Բաղաղութիւն ասնից և ծիսից». Ս. Ք. Փէչլիվանեան 5 զրուշ

«Հիմունք քերականութեան, գիտութեան և կրօնի». Հոգի, Աստուած, Հաւատք. իւրաքանչիւր մասը 2 զրշ.

Մայսթերսչաֆթ սիսթէմ. Անգլերէն խօսելու միակ գիրքը 15 տեսար 30 զրշ.

Մայսթերսչաֆթ սիսթէմ. Ֆրանսերէն խօսելու միակ գիրքը 15 տեսար 30 զրշ.

Գերմաներէն քերական հնչոմներն հայ տառերով 3 զրշ.

Կեդրոն՝ Տէմիրեան, Պոյաճեան և Փալագաչեան գիրքերու։

Դիմել Կ. Պոլիս, Մերճան Փողոց թիւ 57 10—5

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պատրաստ զգեստեղէնի մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻԵԷԹ որ Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակի Բրեսի Լիսճեն դրամատան վրայի յարկը հաստատուած է, երիկ մատղոց եւ տղոց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի միտս, որոնցմէ խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են ու ամէն խակի յարմար եւ ազատ գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻԵԷԹ վաճառատունը իր կերպասներ ոգողակի եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծամասնակ բերել տալով զանոնք ամենեն նարար գիներու ձեռքով հագուստի կը վերածէ, այս բացառիկ պատճառով վաճառատան մէջ մեծ հանգուրեթեամբ պատրաստուած հագուստները ամէն եղանակի նորաձեւութեան կը յարմարին եւ չսփի վրայ կառուածներեն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամենեն աւելի նաւակի տէր ու գիւղատիրանոց անձինքի անգամ գոհ կը բնան ԷՄՆԻԵԷԹի հագուստներէն, որոնք այնչափ կատարելագործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամատչելի բլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Մեր գրագնեներուն նմանարդիւնը հաստատելու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻԵԷԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամենեն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիները նուազագոյն վերջնական են. զեղչ չկայ բնաւ։

38

ՌՕՊԵՐԴ ԳՕԼԷՔ

Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 2/15ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղացուցած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանին մասնաւոր թիչկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր չէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ։ Վերջին դրութեանց համաձայն։ Երկու տարիէ ի վեր բացուած է նաեւ փոքր տղոց յատուկ նոր չէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ տասը տարեկան աշակերտներ։ 19—20

ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ ԱՂՋԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ԳԱՅԼԳԻԼԴ
ԴՐԵՍԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԵՐԵՒԵԱՑ
ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՐԿՍԵՌ
Ը.ՐԴ տարեշրջան

Աշակերտաց վերամուտը տեղի պիտի ունենայ սեպտեմբեր 1 Դ. օր, և յաջորդ օրն իսկ կանոնաւոր դասաւանդութիւնք պիտի սկսին։ Բանակցութեան համար պէտք է դիմել առ տեսուչն կամ առ տեսչուհին ի վարժարան, ամէն օր կէս օրէ առաջ։ Ըստ առաջնոյն, հայերէնէ, կրօնէ և գիտութիւններէ զատ՝ մեծ խնամով և խստութեամբ պիտի ուսանուին նաեւ ֆրանսերէն և անգլերէն լեզուներն ֆրանսացի և անգլիացի վարժուհիներու ձեռամբ, ինչպէս և ձայնական և գործնական (դաշնակ և ջութակ) երաժշտութիւն, ձեռագործ կար, ձեւ և առնտնի տնտեսութիւն։ Գիշերօթիկներու լաւ սննդառութեան և առողջապահութեան, ինչպէս և ընդհանուր աշակերտաց բարեկրթութեան և բարուք նկարագրի կազմութեան մասնաւոր հոգածութիւն։ Վարժարանին յայտագիրը փափաքողներուն կը զրկուի։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ծ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ
15—9

Տեր եւ Տնօրէն
ՍՕՎԱՆՆԷՍ Տ. ԳԱՍՊԷՐԵԱՆ

Լ'ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ
ԵԱՆԿԸՆԴ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՍՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻՊՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷՍԻԱՆ ԳԼԻԼԸՆՄԸՆ
Մերճեզի իտարեսի — Բարիզտ, Վանտամ Միւսանցնեան 9 Նիւմերօլը
տայիրեի խուսուսիկերինեն

ՀԱՐԻՒՐ ՏԻՒՊԷՆԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանխիլաթը 25,000,000 »
Թէսիէ օրունան զիյան 284,000,000 »
Մէկուրթալը էմլաքին գէյմէթի 22 միլիառ։

ԷՕՍՐԻՒՐ ՇԻՒՊԱՆԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թանխիլաթը 12,000,000 »
Թէսիէ օրունան զիյան 130,000,000 »
Մէկուրթատաօլանէօմիւր 278,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՒՊԷԹ կանէթ միւսահա չէրուիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գալա իսէր ՔՕՍՐԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախ միւհիմ թէլիթի, բուրէթէ վէ խուսուսի էնվէն ֆիյաթլարա էօսիւր սիկուրթա իսէր։

ՇԵՐՔԷԹԻ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պէնքասը» սրը. Թիւրքիա վէ Մէհմանլիքը Շարգիյէ իլիւն միւսիրիյէթը ոմմումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Բաթրբրնը Օղլու Բասարը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՌԱՍՏԵՐԼԻԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա այրուճա պէր Շիւպէսի օլտուղը կիսի՝ Մէհմանլիքը Մահրուսէնին հէր Թարաֆընտա տախի խուսուսի ամանալարը վար արը։ 29

ՍԱՆԱԿՈՐ
"SANAKOR,"
Brevété S. G. D. G.

«Sanakor» որոնց իր հանձարեղ և պարզ շինութեամբ վայելուչ և ճկուն կ'ընէ մէջքը, առանց թոքերը փամ ուրիշ կենսական գործարաններ ճնշելու։ Այս նոր որոնիչը լամպնէ իրանը, կ'երկարէ մէջքը, կը ծածկէ որովայնը և կնոջ կուսաց ուղիղ դիրք մը, առանց պէտք ըլլալու որ կապերը պնդուին։ «Sanakor» ծայրայեղ վայելչութեան կը միացնէ անբաղդատելի հանգստութիւնը, այնքան կատարեալ կերպով որ խանդավառուելեմբ ընդունուած են որքան ազնուական արիկիներէ, այնքան փափկակազմ անձերէ որոնք նախապէս կը գործածէին առողջապահական ըսուած քորսէները։ «Sanakor» Ամերիկայի եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց, Գերմանիոյ և Պելճիոյ մէջ։

Կեդրոնատեղի
Հոչակաւոր ԲԱՌԷ վաճառատունը
Բերա թիւ 262
48—28

ԳԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՉԻԿ ՓԷՍՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 261 Մահմուտ Փաշա Պաշի, աղբիւրին կից 261

Սոյն բաղմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով Խաչիկ Փէսճեանի կողմանէ, քիչ առնուազն մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատելի յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ նոյն ուղղութիւնը և նպաստակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Դոն ձգել քիր յանախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստի խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապահովման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Երոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ թիւպեր (ասը գալիմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յանախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ Բիրնեկ Ալլահվերդի էֆ.՝ որ ամէն Գշ. եւ Շբ. օրերը ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանասրանը։

Աստմնաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ԺՈՂՈՎ 32

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պիճ Պիր Զեքիթի դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսճանիյէ, Տոդրամանը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պանչէ Գաբու, Պիճ-Պիր-Զեչիսին դիմաց։
Գիրակի օրերը ժամադրութեամբ
11

ԱՆՍԱՏ ՁԷԹ

Մօրը Զարչուի կից, Թանմիզ փողոց, Հիւսէին Հիւսնի էֆ.ի թիւ 51 Վաճառատան մէջ կը ծախուի Թարմ ձիթապտղէ պատրաստուած և մաքուր ամաններու մէջ դրուած ձէթ մը որ գտնելով, վաստակաւոր նիւթերէ զերծ է։

10—6

ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Բերա, Սէքիլ փողոց 1

Ուսումնարանիս Փե. տարեշրջանը կ'բսկսի Զորեքշաբթի 1/14 Սեպտեմբեր 1904։

Աշակերտաց ընդունելութեան և ուրիշ մանրամասնութեանց համար պէտք է դիմել Տնօրէնութեան Երկուշաբթի, Զորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը, առաւօտեան ժամը 9—12 (Ք. Հ.)։

Խնամակալութիւն
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ
Ուսումնարանի
Բերա, 19 Օգոստոս 1904
9—10

ԳԱՍԷՊԻՆԼԻ
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Կը բացուի սեպտեմբեր 6/19ին։ Ունի մէկ տարի նախակրթարան և եօթը կրթարանի չրջան մը։ Եթող ուսանողք եթէ յարմար դատուին՝ կը զրկուին Վենետկոյ Բարձրագոյն Վարժարանը և անկից Եւրոպոյ արուեստից համալսարաններ։ — Լեզուներէն կ'ուսանուին Թուրքերէն, Հայերէն, Գաղղերէն նաև խօսելու ստիպողական), Իտալերէն, Գերմաներէն, Անգլերէն։ — Ուսմանց ծրագրին մէջ կան նաև ձայնական և գործնական երաժշտութիւն, մարմնամարզ և առողջաբանութիւն։ — Վարժարանը ունի քսան ուսուցիչներ ներքին և արտաքին, Պոլսոյ կարդացեալ դասատուներէն ընտրուած։ — Իր ծովահայաց անհամեմատ դիրքէն զատ՝ չէնքին վրայ այս տարի կրեց կարեւոր փոփոխութիւններ՝ առողջապահութեան աւելի եւս նպաստելու համար։ — Փափաքողաց կը զրկուի Ցայտագիրը։ 2

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Զ. ԹՈՒՐՈՍԵԱՆ
ոլիս, Զազմաքեղլար Եօզուտու թիւ 64
ԸՆԹԱՑՔ ՔՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ
Դպրոցի Գիրքը՝ (Մանկապարտէզի համար)։ Ա. մաս.— ԱՑՐԲԵՆԱՐԱՆ ոլորագ նախադասութիւններ. Այբ-բէնի ուսուցման դժուարութիւնը հարթուած է՝ մանկավարժական հասկնալի հրահանգներով, բան մը՝ որ ցարդ գոյութիւն չունէր։ Տղաքը զբօսնող նո՛ր ու գեղեցիկ պատկերներ՝ տպագրուած ընտիր թղթի վրայ. էջ 32, գին 20 փր. 100ը 25 և 50ը 12 զրշ.։

Բ. ՄԱՍ.— Դիւրահասկնալի ընտիր ընթերցումներ, զարդարուած հետաքրքրական, գեղեցիկ ու նո՛ր պատկերներով, որուն ընդարձակ յառաջաբանին մէջ որոշ ու ճշգրտաբան բացատրուած է Այբ-բէնը սորվեցնելու ամենադիւրին եղանակը. էջ 63. գին 2 զրշ. 100ը՝ 100 և 50ը 62½ զրշ.։

Նոյնը՝ երկու մասը մէկտեղ կազմուած. գին 100 փր. և 100 հատը՝ 125 զրշ. փոխադրման ծախքը գնողին վրայ։

Զորրորդ մասը (Մինչև Ա. Տարի) աւելի ընդարձակ ու շահեկան պարունակութեամբ, 29 Լուսատիպ պատկերներ (2 կամաք, 3 աշխարհացոյց) 42 նոր փորագրուած պատկերներ, Գին 5 զր։

Արդէն հրատարակուած են՝ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ (Տարբ. Ընթացք) ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ.

Նախպ. տարի պատկեր. էջ 128 Գին 3 զր.
Ա. » » » 128 » 4 »
Բ. » » » 156 » 4 »

Ծանձնարարութիւնները պէտք է ղրկել ուղղակի յօրինողին հասցէով՝ առանց միջնորդի, թէ՛ մեծագոյն զեղչը առնելու և թէ՛ խաբեբայութեանց զոհ չըլլալու համար։

Պ.Ս.Թ. Ցակոբեան ԱՆԴՂ.ՀԱՅ. բառգիրքը կը գտնուի Սիւրմա՝ գրատուն. գին 85 զրշ. փոստի ծախքով. ինչպէս նաև Ե. Տէմիրճիպաշեանի յօրինած Հայ-Գաղ. բառգիրքը, որ իր վերջը յատուկ անուններու կարեւոր բառգրքուկ մը կը պարունակէ. գին 15 գահ.։ Զեղչ գոնացուցիչ։

Ամէն վճարում Պոլսոյ մէջ եւ կանխիկ է։
10—6